Ч. 160 (14.703). Львів, субота 24. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Загострення на Далекому Сході.

Японські політичні кола вважають, що договори штабу японських військ у північному Китаю з місцевими автономними урядами з 11. і 19. ц. м. та відкликання китайських військ з терену конфлікту злагіднили положення на Далекому Сході. Договір з 19. ц. м. дає Японії повну сатисфакцію, бо передбачує засоби проти комуністичної і протияпонської діяльности в північному Китаю.

НАНКІН КАПІТУЛЮЄ.

Домеї повідомляє з Пекіну, що нанкінський уряд одобрив угоду північно-китайської автономної влади зі штабом японських військ і повідомив уже про те голову політичного комітету провінції Гопеї й Чагар, ген. Сунчеюана.

НЕ ХОТЯТЬ ПОСЕРЕДНИЦТВА.

Шефи дипльоматичних представництв чужих держав, (м. ін. амбасадор англійський, німецький і совітський) зголосились у китайського міністра закордонних справ, щоби поінформуватись про ситуацію в Китаю. Міністр заявив, що політика Японії остає без змін, змагаючи до замирення. Японія не допускає до інтеренції посторонних держав.

СХОРОНИЩА ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ

Американські й англійські громадяни дістали осторогу на випадок алярмового сиґналу.

У БЕРЛІНІ БОЯТЬСЯ.

У Берліні присвячують багато уваги далеко-східньому кнфліктові. Німеччніа опинилась у недогідній ситуації, бо не бажає зразити собі ні Японії ні Китаю, з якими підтримує добрі взаємини. Бояться в Берліні також, щоб у війні дійсним побідником не стали Совіти. Німці звертають увагу на подорож совітського амбасадора до Нанкіну, на стрічу з маршалом Чанкайшеком, мабуть у справі совітської підмоги для Китаю.

Становище британського парляменту до справи поділу Палестини.

Вчора мала відбутися в англійському парляменті дискусія над проєктом поділу Палестини. Лейбур парті поставила внесок, щоби вибрати комісію, яка розглянула би звіт королівської комісії. Тимчасом на засіданні лейбуристи відкликали свій внесок і парлямент ухвалив одноголосно, що дискусія відбудеться щойно після того, як з проєктом зазнайомиться Ліга Націй і займе до нього становище. Таким чином дискусія в парляменті відбудеться щойно в листопаді. Уряд оминув у той спосіб небезпеки, бо не було виключене, що палата послів відкине проєкт поділу Палестини. Жиди з того вдоволені.

Справа неінтервенції у сліпій вуличці.

Виявилося, що поголоски, немов би британський уряд предложив новий плян процедури для введення в життя британського проєкту налагодження неінтервенції, є неправдиві. Нема ніяких нових пропозицій, давних держави не хотять признати. Дати нового засідання не визначили — не знати, коли воно взагалі відбудеться, бо в теперішній ситуації було би воно безцільне. Справа у цьому, що

Англія і Франція хотять, щоб у першу чергу відкликати всіх чужоземних добровольців з Еспанії, а щойно опісля признати обом урядам права воюючих сторін. Натомість Німеччина й Італія домагаються, щоби перше признати ген. Франкові права воюючої сторони, а опісля зайнятись справою добровольців.

Комітет розійшовся, не назначуючи чергового засідання.

Положення дальше непевне. Французькі й англійські кораблі все ще контролюють еспанські побережжа. Загрожує небезпека, що Німеччина й Італія можуть вважати, що та француско-англійська контроля не оперта на рішенні комітету неінтервенції, є тільки бльокадою армії ген. Франко,

тому можуть перепровадити бльокаду Валенсії.

Британський уряд відмовляє охоронювати британські кораблі

ЯКІ ПЕРЕВОЗЯТЬ УТІКАЧІВ.

Лейбурівський посол Веджвуд заінтерпелював учора уряд у справі нападів еспанської національної фльоти на британські кораблі, що перевозять утікачів. На те міністр Даф Купер відповів:

„Хібаж кораблі, що беруть участь у війні, можуть рахувати на опіку британських воєнних кораблів. Коли британські кораблі стріляли би до еспанських, значило би це, що ми беремо участь у війні, ми наразилиби життя наших моряків. Як довго я кермую адміраліцією, ні один британський моряк не згине для цієї справи.

НЕМА НІМЕЦЬКИХ ГАРМАТ ПІД ГІБРАЛЬТАРОМ.

Еспанське національне радіо оголосило комунікат дипльоматичної канцелярії ген. Франка, який рішуче заперечує поголоски з деяких часописів, немовби недалеко Гібральтару розміщено німецьку артилерію, яку обслуговують німецькі старшини.

КОЛИ ПОКІНЧИТЬСЯ ЕСПАНСЬКА ВІЙНА?

Амбасадор валенсійського уряду у Вашинґтоні, вертаючися з Еспанії, заявив, що кінець еспанської громадянської війни залежить від становища Англії. Коли вона зуміє довести до евакуації добровольців, війна не потриває довше як три місяці, колиж ні — вона ще триватиме рік або й довше.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Українці як нація в очах чужинців.

(Кілька думок про шляхи нашої інформаційної служби за кордоном).

Майже кожний наш земляк, що подорожував по Заході, має немилий спомин першої зустрічі з місцевою державною адміністрацією. Коли дістанете дозвіл на побут, зі здивуванням побачите, що на тому документі стоїть чорне на білому: національність польська.

„Це помилка — реклямуєте — я лише польський громадянин, але по національности українець!" „Щож — відповість вам сухо добродій, що сидить за бюрком — покажіть мені український пашпорт, тоді я і напишу, що ви української національности".

Виясняєте менше чи більше поірнтованим тоном ріжницю між національністю і громадянством, та на ваше превелике обурення чужинецький бюрократ того не може зрозуміти. Чому — про те переконаєтесь небавом самі, коли заглянете до словаря і прочитаєте, що nationalité — значить по французьки... громадянство, державна приналежність.

Годі дивуватися, що французька мова, така вражлива на найтонші нюанси, мішає настільки ріжні поняття як народність і державна приналежність. Причини треба шукати в історичній еволюції країни. Істнуючи від довгих століть як унітарна держава, сцентралізована зокрема від революції, Франція мала час витиснути з чужих походженням груп увесь політичний зміст, усе почуття національної окремішности, залишаючи лише скорупку „провансальщини", себто чисто фолькльорного виріжнення. У горнилі безперервної французької державности французи зуміли зовсім засимілювати бретонців, корсиканців та частини басків і фляманців, що живуть під французьким володінням. Нині кожний французький баск є французом; поняття „баск" має приблизно таке значіння як „гуцул" чи „лемко" (не торкається це еспанських басків ані бельгійських фляманців). Французом є французький баск по народности (nationalité) баском — по племени (race).

З такими самими катеґоріями підходять люди заходу до східно- і середньоевропейських країн, де ці поняття зовсім інакші. Нація — це в їхніх очах загал громадян країни, зате частина громадян, що ріжниться окремою мовою, минулим, національними аспіраціями і т. д. — це лише плем'я („race") чи меншина, частина нації. Тому пересічний француз не визнає української чи білоруської нації, зате знає такі нації як австрійську чехословацьку, часом навіть совітська. Нація — це на Заході держава. Відтіль і Ліґа Націй — союз державних установ.

Від цього вузького, правничого поняття нації Захід допускає винятки, коли йде про етнічні групи, які хоч і під цю пору не мають держави, відповідають всім вимогам, щоби жити самостійним життям: перше — коли вони є до-

сить численні, свідомі своєї окремішности та морально підготовані до створення і оборони власної держави. Друге — коли мають національну територію досить велику, суцільну, доступну із зовні, територію, яка з усякого огляду підходить до того, щоби можна було її виділити в окрему державу.

Тому вже перед війною зараховували до націй поляків чи ірляндців, хоча не зараховували туди жидів, лужичан ані словаків, себто етнічних груп, які не мають усіх вищезгаданих субєктивних та обєктивних вимог, щоби бути здібними утворити власну державу. Недержавних націй у нашому широкому розумінні Захід не визнає і для нього існують лише дві категорії націй: перша — державні, друга — у межах чужих держав, але потенціяльно державні.

Який підхід правильний: західний чи наш, що до націй зараховує жидів, лужичан, башкірів, бретонців і т. п. етнічні групи — це академічне питання, якого нічого на цьому місці розглядати. Йде нам лише про практичне становище, яке маємо зайняти при зустрічі з людьми Заходу.

Як відомо, довгий період нашого недержавного існування, пізне національне відродження, ворожа пропаганда та наша інерція довели до того, що велика частина західних суспільностей не зараховує українців до націй, чи то не знаючи взагалі про існування української нації, чи то зараховуючи нас до москалів. Як довго в очах якоїсь нації ми не існуємо, ми не можемо сподіватися від неї нічого, навіть зацікавлення. Тому першим нашим кроком на кожному чужому терені мусить бути представити себе як націю. Щоби переконати чужинця, мусимо говорити зрозумілою для нього мовою, оперувати відомими йому категоріями; конкретно: мусимо представити себе як потенціяльно державну націю.

Поодинокі українські організації виступаючи на міжнародній арені, зясовують собі це і не жаліють зусиль, щоби поставити українську націю на одній площині з державними і напр. „Цесус" — це здається тепер одинокий рівноправний хоча недержавний член міжнародньої студентської конфедерації.

На жаль не кожна українська репрезентація уміє та має обєктивну змогу поставити нашу справу так гарно, деякі мусять виступати в імени української меншини в тій чи в іншій державі. У такому випадку необхідно сильно і виразно підкреслити, що згадана меншина є [illegible] частиною української нації, яка в свою чергу відповідає всім вимогам, щоб утворити незалежну державу.

Щоби вбити в голову чужинця переконання про існування української нації, треба вистерігатись усіх тактичних похибок, які можуть попсувати складну пропагандивну працю, ставлючи під питайний знак нашу тезу. У першу чергу необхідно оминати всього, що може представити нашу націю як неоформлену масу. Використовують це проти нас, щоб квестіонувати нашу суцільність, москвофільські наймити, та всякі „тутешні", теоретики „третьої нації" на Закарпатті, прихильники „козацької нації" на Кубані і т. д. Ці і подібні явища, зрозумілі і не дуже поважні для нас, можуть вийти перебільшені в очах чужинця та дати не найкраще поняття про рівень нашої національної свідомости. Ненайкраще поняття про Україну виробить собі чужинець і тоді, коли від одного українця почує, що нас є 35 міліонів, від іншого — що аж 50 міл., від одного — що Крим український, від іншого — що татарсько-московський; від одного — що нашою східною межею є Дон, від іншого — що Волга.

Хоч точне окреслення етнічних меж нашої території нелегке і складне, дискусійно можемо його трактувати закордоном хіба в дуже поважних публікаціях. Зате популярна пропаганда не знає ніяких питайників, вона мусить оперувати твердими тезами, тому треба її основувати на одному джерелі, хочаб і конвенціонально принятому. Праці доц. Кубійовича підходять тут найкраще, як нові та дуже дбайливо виконані.

Другу основну тактичну похибку можна назвати „недобрим тлом". Годі рахувати на пропагандивний успіх, коли виступаємо разом і на одній площині з народами, що не даються вмістити в рямцях потенціяльно державної нації. Цим способом ми стягаємо себе до рівеня наших союзників, крім того можемо виробити нашій нації опінію міжнародного огнища неспокою, що невинні культурницькі рухи штучно роздмухує до розмірів грізних сепаратизмів. З того огляду годі рахувати до щасливих виступ українських представників на конгресі ревізіоністичної молоді у Софії (побіч флямандців, македонців і т. п.) або співпрацю в одному емігрантському єднанні, де українці виступають на одній площині з карельцями і кримськими татарами.

Цих кілька помічень кидаємо у першу чергу під увагу нашим землякам, що візьмуть участь у міжнародніх імпрезах цьогорічного сезону.

(гол.)

Злучені Держави святкують

150. роковини своєї конституції.

Цього року відсвяткували Злучені Держави 150. роковини своєї конституції. Це свято, яке продовжать до найближчого року, буде получене із святочними обходами багатьох важних дат, які вяжуться з історією конституції. Справою свята займається окрема комісія, до якої належить президент Злучених Держав, віцепрезидент, голова палати послів, пять сенаторів, пять послів та пять громадян покликаних президентом. Ця неполітична комісія працює безплатно. На видатки звязані зі святом призначено суму 200 тисяч долярів.

Стейтові комісії та тисячі наукових інституцій і бібліотек беруть участь у переведенні свята. Вони стараються заохотити населення, а зокрема молодь студіювати історію конституції. Плянується три головні контести, в яких студенти коледжів, вищих та початкових шкіл, матимуть нагоду змагатися. Призначено льокальні й державні нагороди за найкращі промови або праці написані на тему федеральної конституції. Вистава мистецтва й портретів тих, що підписували конституцію, відбудеться у Вашингтоні підчас святкування. Департамент почти випустить памяткові почтові значки з тієї нагоди. Святкування почалося у половині травня, бо конституційна конвенція відбула перші збори у старій салі Незалежности у Філядельфії, 14. травня 1787. року. Її засідання продовжались до 17. вересня, коли то члени комісії устійнили текст конституції, підписали документ та переслали його конгресові Злучених Держав, що саме тоді засідав.

21. червня 1788. року стейт Ню Гемпшир ратифікував конституцію. Це був девятий стейт, що одобрив проект конституції, а дві третини зі загального числа стейтів, себто девять треба було, щоби конституція увійшла в життя.

З часом пороблено в конституції багато змін, але її основні принципи остають ті самі.

——o——

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 18

7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ.

ЦВИНТАР

Серед увязнених є теж, очевидно, й лікарі. Вони обтяжені працею, бо на соловецькім острові величезний відсоток — це недужі. Крім венеричних недух, нездужають на шкорбут, чахотку, чиряки, не рахуючи пошести тифу, яка час від часу вибухала.

Щоденно в 6 год. рано відчиняють головні ворота „Кремлю" і в асисті двох санітарів у білих халатах і довгих, чорних, ґумових рукавицях, виїздить віз із навантаженою на нього величезною скринею. Скриня може помістити 8 трупів. Ховали їх на давнім манастирськім цвинтарі, недалеко мурів „Кремля", за „жен-ротою". Там завжди був приготований діл, який міг помістити к. 200 трупів. Тут два санітарі викидали зі скрині привезених трупів, прикриваючи відтак діл дошками. Дошки прилягали неконче щільно, отже в день можна було знаменито добачити лежачі в ямі в неладі трупи мужчин і жінок, старців і молодців. Щойно коли діл відповідно заповнився, його засипали землею.

Вязні називали ці доли так, як вояки називають підчас війни спільні гроби: „братскія могіли". В зимі ці „братскія могіли" не занечищували воздуху; але хіба не треба переконувати, який жахливий сморід панував довкруги цвинтаря в літі.

*

Ніхто добровільно не їде на цей проклятий острів. Не говорю, очевидно, про вязнів але маю на думці вищий, не численний адміністраційний персонал т зв. вільних людей. Це ґепісти, яких за якісь дрібніші службові провини висилають на Соловки як начальників табору й на інші вищі становища. За більші провини попадають тут вони як вязні з речинцем кари від 3—10 літ. Тут працюють вони також у своїй професії, виконуючи ріжні функції в ІСО.

І С О.

ІСО — „інспекціонно-следственний атдел" (інспекційно-слідчий відділ) — має досліджувати проступки виконувані вязнями підчас відбування кари, мають зладжувати характеристику вязнів на підставі доносів своїх співробітників. В його компетенції є теж виконування екзекуцій, коли колеґія ГПУ в Москві, на підставі переведеного ІСО-ом слідства на місці на Соловках, ухвалює присуд смерти.

Всі більші провини, до таких зачислюють: намагану втечу, саботаж і т. д., спершу розсліджують агенти соловецького ІСО і згодом скермовують справу до вирішення московському ГПУ. В соловецькім жарґоні називають це „одержати центральное дело" — і горе тому, чию справу скермовано до Москви!

Єж у Совітах життя на волі, омотане невидною павутинною сіткою „сексотів" (секретних сотрудніков — конфідентів), які всюди стежать, дошукуються контр-революції, де кожна установа, уряд, фабрика має у своїх стінах очі й уха ГПУ, де часто члени одної родини бояться один другого так тут, на Соловках, ніяка сотня, ніяке підприємство, навіть ніяка келія не вільна від присутности тайного конфідента ІСО.

Ті, що моляться, моляться крадькома, ті, що хотять собі взаїмно звіритися, роблять це шепотом, оглядаючися, щоб небажане вухо не підхопило окремих речень і не виснуло при допомозі власної фантазії якогось обвинувачення. Якщо приговірка „стіни мають вуха" доцільна, то ніде не можна її застосувати краще, як саме тут.

ІЗОЛЯТОР.

Коли проти когось почнуть у таборі якусь справу, переносять підозрілого з його сотні до т. зв. ізолятора. Це вязниця у вязниці. В ізоляторі не вільно курити, харчева пайка зменшена, вязень сидить завжди у келії самітний, закратовані вікна прислонені із зовні щитами, щоб не тільки не дати йому змоги порозумíватися зі зовнішним світом, але й відобрати йому сонячне світло. Стосують теж іноді й моральні знущання.

Ці знущання полягають в тому, що сплячого будять серед ночі і питають його про назвисько, відтак про імя а згодом про імя батька. Це церемонія, яка звичайно попереджує випровадження вязня на смерть через розстріл. Тому запитаний, думаючи, що вже вибила його остання година, здавленим голосом відповідає на всі питання, а коли по заяві:

— Ну, спіть, ще цю ніч можете спокійно спати — відходить з усмішкою на устах.

Екзекуції відбуваються здебільша вечором. На доручення ІСО устає в таборі цілий рух. Команданти сотень пильнують, щоб ніхто не виходив на двір. Тих, що працюють у підприємствах, не пускають поза мури будинку. Урядовці ІСО входять до ізолятора. Вивозять засуджениців у біллі, повязаних за руки парами.

(Далі буде).

ЗАБУТІ СТОРОНИ.

(Репортаж із вагону.)

Важко засапавшись і постогнуючи, як дихавична коняка висовгнувся із люблинського залізничого двірця товарово-особовий поїзд. Гупотять по рейках драбтизенькі вагони і вколисують насилу до сну.

Їду на північ до Парчева, тепер малої стації, колись міста, де відбувались зїзди українсько-литовських бояр. Вагон слабо освітлений, ледви блимає під стелею лямпка, миготячи блідим світлом. Я не сам. У кутику дрімає скулившись удвоє якась темна постать. Коли світло блимнуло трохи сильніше, запримічую низько стрижену бороду й волосся. Одяг довгий і полатаний. Раньше догадуюсь, що це православний священик. Сон мого сусіда не береться, видно балакуча людина, бо перший починає говорити. Очевидно по польськи. Питається про час виїзду нашого поїзду до Парчева.

— Ви мабуть православний священник? — питаю. — Багато у вас православних парохій

— Чому питаєте про те? — кидає неспокійний погляд.

— Тому, що й я теж українець. Цікавлять мене ці справи.

У мого сусіда заясніли очі. Усміхнувся й починає говорити вже по українськи. Мова чиста, мельодійна, переплітувана часом словами підляського говору. Набираю симпатії до свого принагідного товариша подорожі. Нераз доводилось мені зустрічати тут православних священників, але майже всі вони говорили зі мною по польськи, або по московськи. Мій співбесідник уживав із польських слів тільки: „бардзо“ і „дзісяй“.

— Ви, отче, родом із Підляшша?

— Егеж, хоч родом відси — до війни вживав у своїй парохії московської мови. Тепер говорю з людьми на місцевій-українській мові. Якщо цікаво вам знати відколи говорю українською мовою, — можу вам цю тайну оповісти. Отже я сам підляшанин, тому й знаю рідну мову. Але до війни — як я вже вам сказав, уживав я, як багато інших, московської мови. Підчас світової війни виїхав я перед німецькою окупацією на Наддніпрянщину. Там, підчас наших визвольних змагань відродився я душею, познайомився з українською історією, літературою, познайомився ближче з галичанами. Гарні, але заразом прикрі ті часи!

Щоб задокументувати мені свою національну свідомість, мій співбесідник починає цитувати мені Шевченка, Франка, споминає Історію України Грушівського... Інших авторів знає менше.

— Отче, кажу, знаю, що у вас не вчать у школі по українськи, деж ви набираєтеся рідної освіти?

— Правда, у нас не вчать по українськи, нема навіть ніяких українських установ, але рідним словом дорожимося, от мої старші парохіяни пропадають за ріжними популярними книжечками та часописами. Та щож так рідко їх бачимо в себе.. Десь-колись прийдуть...

КОБИ ТАК ЛЬВІВ БІЛЬШЕ ПАМЯТАВ ПРО НАС...

Молодь також рветься до українських книжок, та їх нема. Коби так Львів більше про нас памятав!... Адже воно для нас усіх краще було б!... Хотів би й я побувати у Львові та в мене грошеві справи лихі...

Поїзд глухо гупотить по рейках. Крізь відкинене вікно сиплються вогненні іскри... Мій сусід задивився кудись у далечінь і довго думає не обзиваючись... Мабуть линe думками ген, туди, де майоріють зариси княжого городу, такого далекого й такого близького. Згодом знову розговорюємося. Очевидно я питаю — він відповідає. Про речі, що мене найбільше цікавлять і турбують.

УКРАЇНЦІ, АЛЕ КОМУНІСТИ.

У сутінках ночі при блідому світлі місяця видно непривітну вогку-пісковату підляську землю. Землю, що про неї ми так мало знаємо, хоч повинні знати дуже багато.

Розмова сходить на молодь, цю найбільшу надію нашого Підляшшя і його найбільшу журбу.

Мій співрозмовець похитує головою... Починає малювати чорними барвами будучність, хоч не читав в українській пресі промов наших послів, і не читав про причини поширення комунізму на північно-західних землях.

— У нас молодь не має змоги організуватись — каже мій співбесідник — вона шукає собі сама шляхів і... находить їх зі шкодою для себе. Комуністичні агенти використовуючи витворені умовини і величезний запал тієї молоді до освіти, підсувають їй комуністичну літературу, вимощуючи таким чином шлях до сердець тієї молоді. Очевидно, що комуністи, орієнтуючись у ситуації, підсувають лектуру в українській мові. Найкращим забороломом перед комуністичним наступом булиб тільки українські організації і енергійна співпраця української інтелігенції з населенням. Підляська молодь оправдує себе такими словами: „Комуністи дають нам рідне слово й обіцюють так багато, тому **ми українці, але комуністи.**

„ГАЛИЧИНА ПРАВОСЛАВНА“.

Згодом розмова перейшла на теми церковної унії. Мій товариш просто зжахнувся на само слово „унія“. В унії добачує він усе лихо. В нашім національнім минулім і майбутнім.

— От, бачите — каже — там уже тепер тисячі українців переходить на православія, це дуже відрадне явище.

Погоджувався я вповні, що унія на Підляшші й Холмщині обернулась не з нашої вини проти нас. Та зате довго мусів я намучитись, щоб свого співбесідника переконати, що його погляд на унію та на галицьких українців католиків зовсім хибний. Мої слова були для нього просто ревеляцією. Одначе найбільшою ревеляцією бу-

---

✝

УПРАВА І РАДА МІСТА ДРОГОБИЧА

подають сумну вістку, що бл. п.

РАЙМОНД ЯРОШ

Президент і почесний Громадянин міста Дрогобича

помер у пятницю 23. липня 1937 р. по коротких і тяжких терпіннях

В передвчасно помершому президентові тратить місто наше найкращого свого господаря, а людність нашого міста вельми дбайливого опікуна і приятеля. Всі без винятку мешканці нашого міста збережуть по вічні часи у своїй вдячній памяті свого бурмістра і президента, який протягом майже 30 літ присвячував свої найкращі сили, здоровля і майно для добра міста і його мешканців.

Честь Його памяті.

Похоронні обряди відбудуться в неділю, дня 25-го липня ц. р., в год. 15 з дому жалоби в Дрогобичі, при вул. Міцкевича.

БОГДАР ЖАРСЬКИЙ.

Нічний експрес.

I.

Не перший раз виходить низький, кремезний начальник стації зустрічати експрес. Начальник стації стоїть у прислiпуватому світлі газової лямпи, що стоїть хіба тільки на те, щоб освітлювати саме його — зовсім звичайну й подібну до сотні інших людей — постать. У нього на раменах цельтовий широкий плащ, що хоронить перед дощем. Бо цієї ночі чогось рвучкий і холодний вітер зірвався. Начальник стації виходить із своєї затишної канцелярії, спльовує на вітер і кляне.

— Песя служба!

Очевидно, завидувати йому нема чого. Стоячи біля цибатої лямпи, начальник дивиться у пітьму, вижидаючи експресу. Але темінь стоїть звинена в габу непроглядности. Тільки вітер щораз сильніше свище й під його холодними подувами скрипить ліхтарня. Начальник зачинає хвилюватися, виймає старий великий годинник.

— Що за чортова нечисть.

Начальник ще мав якесь слово на кінці язика, але в цю ж хвилину блиснули в далі два червоні світельця. Повітря протяв гучний сист, що розвіяв на секунду начальникову злість. Старий мимоволі доторкнувся рукою свого сивого вуса, але зараз і пригадав собі недоцільність такого маневру.

— От і чепурун, до дідька рогатого!

І нім вспів прибрати військову поставу, прошумів попри нього довгий чорний вуж із двома великими очима напереді й одним зі заду. Блиснули рядом рясно освітлені вагони зі спокійними пасажирами й за хвилину ніч вернулася до свого попереднього стану. Знову віє вітер і скрипить лямпа і знову спльовує на вітер старий начальник.

— Ех, і я колись їхав таким експресом..: Тьху...

І шкандибає до своєї кімнати.

А там щораз глибше врізується в непроглядну стіну темені нічний експрес.

II.

— Отже завтра рано ми на місці?

— Що значить двацяте століття! Дванацять годин із перервою і ти з одного кінця краю заїхав на другий!

Двох поставних, достатньо убраних мужчин оперлося на відчинене вікно переділу й пускають на вітер клубки синього, запашного диму. Попри вікно пролітають рої іскор і тануть помало в чорному проваллі ночі. Поїзд майже нечутно пропливає стацію за стацією, де зустрічають його невиспані та злі як сто чортів начальники. Мужчина в сивому одязі гасить папіроску й сідає на лавці.

— Значить по двотижневому відпочинку знову понесе нас цей експрес на другий кінець краю?

— Егеж. Не знати тільки, чи так гарно будемо їхати тоді, як нині.

— Чому би ні? Нічним експресом завсіди мало людей їде. А це немала вигода. Замісць завтра вечором, ми вже рано будемо проходжуватись по горах і насолоджуватись пянким гірським повітрям. Знаєш Влодку це так приємно знати, що ні завтра, ні позавтра, ні довгих два тижні не будитиме тебе великоміський галас, не будеш мусіти вставати щодня вранці й іти до канцелярії із вічно невдоволеними й очевидно скупими клієнтами...

— Справді. Але всетаки два тижні за мало. Маю враження, що ми продовжимо собі відпустку...

Мужчина в сивому вбранні позіхає довго й голосно.

— Ну, пора трохи продріматися.

— Ти спи, я не маю якось охоти.

— То остається мені хіба побажати тобі приємних мрій, коли на жаль місяця нема!

Мужчина в сивому вбранні підстеляє собі під голову подушечку й негайно засипляє. Його товариш закурює нову папіроску й вдивляється в темінь. А експрес жене вдаль. Його вагони рясно освітлені, але подорожніх небагато. В сусідньому купе дрімає схилившись на рамя молодого мужчини гарна жінка з великими віями, що заслонили очі й кучерявим золотим волоссям. Мужчина ніжно глядить на лице своєї товаришки й гладить її руку. Жінка час до часу отвирає очі.

— Зле тобі, Віро?

— Ні, Юро! Тільки недобрі сни чогось насуваються на вічі Ще довго їхатимемо?

— Ні, вже недалеко.

Відтак оповідають собі про вакаційне дозвілля. Тішаться мов малі діти на гадку про проходи в зелений ліс, про свіже, різке, сільське повітря.

Згодом у нічному експресі стихає. Замовкають розмови й тільки легкий шум несеться.

Експрес жене в даль. Двома сліпучими червоними очима вгризається в темінь, у вітер. Із комина вилітають рої дрібних іскор, що на вітрі несуться у даль.

ли для нього пояснення про лемківське православія.

— Я думав — каже — що лемківське православія не має політичного ґрунту. Адже так писав орган православних єрархів у Варшаві.

Про митрополита Шептицького висказувався він із найбільшим признанням.

Розвіявши легенду про православія в Галичині, намагався я ще дещо видобути від мого товариша подорожі. Мої питання йшли в тому напрямі, щоб довідатися щось про настрої українців Підляшша та їх надії на майбутнє. На мої питання дав мені цей український православний священик таку відповідь:

ТІЛЬКИ НАЦІОНАЛЬНА КОНСОЛІДАЦІЯ.

— До нас приїзджали українські посли в 1922 р. Ми тоді всі голосували на них. Одначе опісля ці „політики" перейшли до ріжних партій і наші люди політично здеморалізувалися. Цю ситуацію використали найкраще комуністи. Підляська психольогія дуже складна — душа наша на перший погляд замкнена, непривітна, але найбільшою перешкодою є таки безпросвітність. Населення жде ратунку із цього стану отупіння, надіється чогось кращого, не хоче зрозуміти партійного розбиття нації. Тільки національна консолідація може змінити обличчя наших північних земель. Коли теперішній стан триватиме ще довше, тоді комунізм запустить своє коріння так глибоко, що важко буде його знищити і чужий елемент візьме тоді теж легко верх.

Дихавичний поїзд звільнює свій і так не дуже швидкий біг. У віддалі виринають якісь світла... Наближається стація.

Гострий скреґіт коліс на рейках, зворотниці... і я несміливо прошу свого співбесідника приняти від мене кілька українських часописів. Мале схвилювання, кілька ввічливих слів і ми прощаємося.

— Дай, Боже, частіше стрічатися!

Підкарпатський.

З польської преси.

Атентат та його сензаційні куліси.

ЧОМУ ДОСІ НЕМА КОМУНІКАТУ ПРО ВИСЛІДИ СЛІДСТВА?

Хоч від бомбового атентату у Сьвідрах Малих — читаємо в „Роботнику" з 23. ц. м. (ч. 215) — минуло вже 5 днів, проте польське громадянство жде ще постійно на офіційний комунікат у справі особи атентатчика і середовища, з якого він вийшов. Відсутність цього комунікату судово-слідчі власти мотивують причинами слідства. Все це можна зрозуміти і польська преса терпеливо жде на офіційний комунікат. Тимчасом агенція Аваса вже другого дня розіслала до закордонних часописів усі ті подробиці, що для польського громадянства мають залишитися до того часу тайною.

Одно з двох: або є тайною, в такому випадку слід її зберігти проти всіх, а не лише виключно до польської преси, що остаточно дістає закордонну пресу і знає всі скриті подробиці; або нема тайни для закордону і чому в такому випадку польський читач має губитися у здогадах?

Всі ці міркування „Роботника" є дійсно влучні і те саме вже „Діло" в передовій статті ще два дні тому писало. Дійсно дивно, чому ще досі влада не оголосила офіційного комунікату.

„Дзєнік Польскі" додає від себе:

Тимчасом висліди слідства у справі атентату на полк. Коца дійсно ревеляційні. Їх потверджує французька й англійська преса, що подає дуже обширні і прецікаві ревеляції про самого атентатчика, його партійну приналежність і спосіб виконання атентату. Ревеляції закордонної преси викликали велитенське враження. Як виходить з ревеляцій цієї закордонної преси, тло цієї справи дійсно розторощуюче для одної з політичних партій у Польщі. Нема вже двох думок, що сензаційний політичний процес у справі атентату на полк. Коца матиме далекосяглі наслідки для укладу сил, політичних відносин і навіть метод правління у Польщі.

ТАЄМНІ ПРУЖИНИ АТЕНТАТІВ.

Орган ендецької партії „Варшавскі Дзєннік Народови" у звязку з оригінальним становищем ред. Мацкевича у справі атентату на полк. Коца, що його ми зреферували у вчорашньому „Ділі", займає таке становище до низки політичних атентатів у Польщі:

„Влучним лише видається нам зіставлення вбивств: Тадея Голувка і Бронислава Перацького з атентатом на п. Адама Коца. Слід би до тієї листи на її початку вписати забуті вже нині бомбові атентати Багінського і Вечоркевича в 1923. р...

Устійнено, що Багінський був комуністом, але Вечоркевич ним не був. Їх мотивів ділання не вияснено і вони вже не будуть вияснені, бо їх вбили, коли виїзджали до Совітської Росії, вимінені за якихось комуністів (??)

Схоплено вбивників Тадея Голувка, але це не кинуло ніякого світла на мотиви, що ними кермувалися ці вбивники та їх інспіратор Барановський, шеф української терористичної групи й одночасно агент політичної розвідки.

Вбивник Бронислава Перацького пропав без вісти, а хід слідства і судова розправа кинули лише слабо світло на мотиви ділання українців, обвинених за співучасть у злочині.

Щоби слідство у справі атентату на п. Адама Коца дало кращі і більше реальні висліди. Це вдоволило би прилюдну опінію і принесло би спокій в політичне життя краю.

Обсервуючи зовнішню сторінку подій, трудно опертись враженню, що істнує якась таємна рука, що послугується ріжними сліпими знаряддями, доконує якихось потягнень і порахунків зовсім незрозумілих для прилюдної опінії. Таким типовим атентатом, позбавленим наглядного і зрозумілого змислу є те, що сталося у Сьвідрах Малих. Але саме тому воно дуже тривожливе і ще більше вимагає вияснення. Найлекше і найвигідніше було би сказати, що маємо тут до діла з „чужою агентурою". Одначе це нічого не вияснило би. Лише докладне й основне слідство може викрити цю злочинну руку та устійнити, чиєю вона є „агентурою".

ЗАНАДТО ПОКВАПНІ ПІДОЗРІННЯ.

До цього голосу орган польських націоналістів, зближених до ОНР. „АБЦ" дає такий багатомовний коментар:

„Кожний поляк нерадо буде приписувати злочин полякам. Може бути, що руки безпосередніх виконавців були польські, але пружина, що кермувала — хіба ні".

Статтю „Варшавського Дзєнніка Народового" приняла прилюдна опінія — читаємо у львівськім „Дзєнніку Польскім" з 23. ц. м. — з тим більшим здивуванням, що він у незрозумілий і майже цинічний спосіб намагається повязати серію атентатів у Польщі з останніх років вказуючи якимсь недомовленням на таємне джерело, що доконує незрозумілих для опінії порахунків.

Вкінці „**Ґазета Польска**" з 23. ц. м. (ч. 202) забирає ще раз голос у звязку зі зреферованою в „Ділі" два дні тому статтею „АБЦ" п. н. „Якщо це правда" і пише:

„Хочемо ясного і загального осуду злочину і цього і кожного іншого, без огляду на те, хто його поповнив і проти кого вона була звернена. Ті, які в такій хвилині, що її переживаємо тепер не можуть здобутися на те, нехай пізніше не дивуються, що їх уважають співвинними".

„Міркуємо, що не вільно нікого обвинувачувати без доказів. Але ще сильніше мусимо осудити диверсію, що її на цю тему виконує один відомий зі своїх екстравагенцій виленський публіцист".

Ось так „Ґазета Польска" пришпилила ред. Мацкевича за його суґерування атентату українцям.

Тільки вітер свище протяжно, немилосерно. Тільки темінь непроглядна.

І молода жінка ще раз отвирає очі.

— А знаєш, мама буде чекати на стації. Я писала, щоб вийшла.

І знову тихне. Тепер уже на довго.

III.

Коли ранок виповзає зза високої гори і блискучим оком оглядає свої зелені, ще заспані гори, заїздить перед малий стаційний будинок жовтолякерована бричка. Висідає старенька жінка й входить до ждальні. Біля віконця, що брудне й уже може з рік нечищене кивається сонно начальник стації.

— Чи швидко буде нічний експрес?

Начальник підводить свою руду голову, хвилину дивиться незрозумілим поглядом на старушку й махає рукою.

Жінка не розуміє його бурмотіння, тому повторює свій запит. Але це начальника вже до решти обурює. Якже це? Не досить, що цілу ніч сиди й чепи не знати якого дідька, ще й відповідай настирливим подорожнім. І начальник обертається до старенької жінки й кричить.

— Експрес, питаєте? І знов махає сухою рукою.

Старушка уже занепокоєна.

— Що сталося?

Начальник робить великі очі й повтаряє немов до себе.

— Що-о-о стало-о-ся? То ви не знаєте? Та ж експрес уже ніколи не заїде на нашу стацію. Ка-та-стро-фа...

Стара жінка встигла ще зойкнути й омліла обсунулася долів.

А через її голову прошумів диким свистом дармо ожиданий нічний експрес.

Еспанська правиця консолідується в таборі ґен. Франка.

ТАЄМНИЧА МІСІЯ ХІЛЯ РОБЛЄСА.

Як подає Авас зі Саляманки, ген. Франко відбув з Хілем Роблесом, б. міністром війни і провідником католицької „народньої акції", який тепер приїхав з Лісабони. Як подає „Джіорнале д' Італія", в національних колах припускають, що Хіль Роблес дістав тайну місію боронити інтерессів національного уряду в Англії.

У Берліні приняли цю вістку як щось зовсім природного. Тісна співпраця з Хілем Роблесом — мовляв поважно збільшить популярність ґен. Франка в цілій Еспанії крім того в Англії викличе певність, що ґен. Франко не думає закріплювати диктатури.

ПОСОЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УРЯДУ У ҐВАТЕМАЛІ.

Президент Ґватемалі приняв учора нового посла еспанського національного уряду Рафаеля Трана Бляско, що передав йому дипльоматичні повновласти.

ЗБОМБАРДУВАЛИ МАДРИД І БАРСЕЛЬОНУ.

Вчора пізним вечором національні батерії пів години обстрілювали центр Мадриду. Дотепер найшли 8-ох убитих і 20-ох ранених; точна скількість жертв ще невідома.

Національний корабель вистрілив учора двацять кілька разів на Барсельону. Які втрати та скільки жертв — покищо невідомо.

Підготова державного перевороту на Мадярщині?

Будапештенська президія поліції повідомляє в комунікаті, що вона арештувала псевдожурналіста Фарсі, провідника правих радикалів, який підготовлював державний переворот, зрештою без підтримки поважніших організацій. Спробу перевороту здавлено в зародку.

У Будапешті говорять, що у звязку з цією справою переведено великі арештування серед правих радикалів.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

Економічний огляд.

Торговля овочами і наші купці.

З нагоди овочевого сезону дістали ми ось-такі завваги:

Від деякого часу є ми свідками протижидівських ексцесів, які ніби мають на цілі „віджидовити" торговлю. Очевидно такий спосіб господарської боротьби **не має ніяких глуздів.** Матеріяльні втрати, що їх кожночасно заподіють такі ексцеси, винагороджують жидам їх закордонні одновірці, даючи ввесь час доказ кольосальної солідарности. Одинокий культурний спосіб поборення конкурента — це чесна купецька калькуляція, добірний товар та солідна обслуга. Отже коли ми беремося за торговлю, то повищими прикметами поборемо жидівських торговців без гвалту і без биття шиб. І тут булоб усе в порядку, якщоб ми тут на землях Східної Галичини і Волині, могли свобідно вести торговлю і підтримували лише своїх купців та свої промислові вироби. Однак експанзія польських політиків не обмежується лише до нагінки на жидівських купців. Вони поширюють її далі, на нас, на українські торговельні підприємства, вони кажуть, що мусять торговлю на наших східних землях не лише віджидовити, але й відукраїнізувати. Може цього отверто не пишуть, але тайком про це дебатують, насилають на наші землі своїх купців, а де якась бранжа залежить від польських чинників, там вже отверто протегують польського підприємця, проти українця.

Приглядаючись напр. торговлі овочами, бачу, що тут йде дійсна праця над віджидівленням тієї бранжі, але одночасно йде праця в тому напрямку, щоб ті українські станиці, які досі займалися торговлею овочами, зовсім зліквідувати.

Сади, що є в руках переважно польських поміщиків, винаймають лише полякам. Колиб українець хотів виарендувати в польського пана сад, то даремні будуть його зусилля, хіба що змінить обряд. Коли хлоп на селі хоче купити кусок двірської землі, то мусить змінити обряд. Це вже увійшло в моду та безцеремонно ставлять українському селянинові таку умову і часто-густо хлоп, жадний землі, ту умову приймає. Але, щоб при аренді саду на кілька літ ставити українцям такі вимоги, це вже таки верх цинізму зі сторони польських дідичів.

Які пляни мають компетентні чинники в справі торговлі заграничними овочами, тією справою я не цікавився покищо. Але мене цікавив **овочевий ринок у Львові.** Отже тут плянують таке: Львівська Хлібороб. Палата, як кажуть, має зорганізувати небавком курси для овочевих страганярів. Абсольвенти тих курсів мають займити **всі місця на львівському ринку.** Таким чином створять велику конкуренцію для жидів овочарів, бо їх є у Львові найбільше. Також мають зорганізувати розносну торговлю овочами по цілім Львові. Цією торговлею мають занятися польські академики. Такі є пляни і проєкти львівських чинників при Хлібор. Палаті. Що їх вони будуть реалізувати скорше чи пізніше, в цьому нема сумніву. І так наші бойки-овочарі, що від давен-давна торгують овочами, матимуть конкуренцію і то неабияку.

В такому стані річи ми не можемо опускати рук. Не глядячи на всякі трудноші мусимо шукати в торговлі і промислі варстатів праці. Але саме з огляду на всі оті труднощі, які стоять перед нами мусимо подбати про це, щоб ті одиниці, які беруться за торговлю, були проворні і національно свідомі, та щоб як купці потрапили витримати конкуренцію і вдержатися на своїй позиції. Маючи на увазі торговлю овочами, яка тепер входить у свій сезон, ми повинні таки здобути **найкращі та найдешевші джерела закупу,** чи через арендування садів у своїх, якщо не можна в чужих, чи то через скуп овочів у інших арендарів. Те, що нашим підприємцям не хочуть винаймати садів, не повинно нас зражувати. Ми **своєю солідністю** можемо довести до того, що такий дідич-політик, що буцімто не хоче мати з нами до діла, бо ми українці, при деяких обставинах сам прийде до нас і проситиме увійти з ним у зносини. Овоч — це сезоновий артикул, котрий псується і його не можна перетримати до ліпших та більше сприятливих умовин. І коли такого дідича чи гуртівника біда припече, то він сам прийде до нас і проситиме, взяти його товар, та ще й приступну ціну дасть, бо політика політикою, а життя життям.

Так само не страшні будуть нашим бойкам академики, що схотять по домах носити овочі. Бойко витревалий, терпеливий. Він довше витримає ріжні злидні ніж делікатний паничик-академик. Але з конкуренцією треба нам на всякий випадок рахуватися і до неї приготовитися.

Не оглядаючись ні на кого, треба нам заздалегідь приготовитися до торгівлі овочами, які цього літа, славити Бога, зародили і збори заповідаються гарні.

Г. М-ч.

В хаосі господарських систем.

ДВА СВІТИ: ЛІБЕРАЛІСТИЧНИЙ І АВТОРИТАТИВНИЙ. — РОЛЯ БЛЬОКУ „ОСЛЬО". — ДАЛЬШІ ВИГЛЯДИ МІСІЇ ВАН ЗЕЛЯНДА.

Щораз сильніше зарисовується межа поміж державами з господарсько-ліберадістичними чи легко-етатистичними тенденціями і поміж державами строго-етастичними. Німеччина, Італія і їх сателіти виказують сьогодні вже такі господарські системи, що ледви до подумання є можливість втиснути їх **у рямці загально-світової вільноторговельної системи.** Дехто вже питає: чи господарське плянування в Німеччині і в Італії не осягнуло вже такого ступня, як це є в СССР? Щоправда Німеччина не відкидає співпраці зі світом на платформі госп. лібералізму. Але поворот до цієї платформи уявляє собі вона дуже скомпліковано. Коли ван Зелянд відвідав Берлін, щоб зорієнтуватись в його наставлениі, д-р Шахт засипав його цілою масою **політичних вимог...**

Мала надія мабуть на розріст ліберадістичних тенденцій на світовій площині, зродила „бльок з Осльо", в якому затіснило свою госп. співпрацю 6 держав: Швеція, Норвегія, Финляндія, Данія, Голяндія і Бельгія. Цей бльок, що ввійшов у життя 1. ц. м., означає **ступневий поворот до господарського лібералізму** в розмірно вузьких льокальних межах. Дехто вважає цей бльок першим проявом консолідації групи ліберадістичних держав, до якої фактично чи чуттєво гравітують сьогодні держави з традицією демократичного лібералізму, з господарським життям, що його формував капіталізм, держави, засоблені капіталами, навіть із надміром цих капіталів.

Після повороту ван Зелянда з Америки, де його розчарувала думка през. Рузвельта про те, що заміри скликати світову господарську конференцію є ще **завчасні,** закріпилась думка, що місія ван Зелянда не вдалась. Та не слід забувати, що подорож ван Зелянда була тільки **інформативна.** Він збирав матеріяли, щоб їх опрацювати і в результаті дійти до остаточного висновку, чи суперечности між поодинокими державами можна усунути, чи є вони непроходимі. Ось напр. преференції договору в Оттаві (В. Британія і домінії), що їх уважає през. Рузвельт **головною перешкодою у світовій торговлі,** не є ненарушимі. В цьому запевнив ван Зелянда англ. премієр Чемберлен, коли цей популярний тепер у світі бельгієць повертався через Льондон на свою батьківщину. Трудноші згармонізувати госп. співпрацю поодиноких держав лежать не так у приноровленні засад договору в Оттаві чи Осльо до цілости, як радше у найденні спільної мови двох сьогодні розмежованих світів: ліберадістичного (як не на ділі, то в замислах) і авторитативного, з його строгим статизмом і політикою самовистарчальности. Отже в тому лежить тайна успіху дальшої місії ван Зелянда.

Н-вич.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ У ЛЬВОВІ ШУКАЄ ЗВЯЗКІВ З НАШИМИ ГОСПОДАРНИКАМИ НА ЧУЖИНІ

В „Торговлі і Промислі" з 15. липня поміщений заклик СУК з проханням до преси передрукувати його. Текст заклику ось-такий:

До українських купців і промисловців за кордоном.

Союз Українських Купців у Львові, бажаючи мати в евіденції всіх українських підприємців деб вони не були, та мати з ними звязок, просить усіх українських купців і промисловців по всіх краях у світі подати свої адреси та інформації: чим хто торгує, чи пак, що виробляє (продукує). Бажане булоб теж дістати від них короткий огляд їх фахової праці, інформації про технічне ведення підприємства, заробіткову стопу, місцеві можливости і конюнктуру, тощо. Колиб можна було поділитися зі своїм досвідом, або представити, як працює чуже купецтво і чужий промисл — то булаб це цінна лектура для читачів „Торговлі і Промислу".

Просимо взагалі всіх українців-громадян, деб вони не перебували, подати адреси наших купців і промисловців, бо може бути, що наша преса не кожного віднайде, чи не кожний зверне увагу на наш заклик.

Всю українську пресу в краю і закордоном просимо ввічливо в імя розвою нашого господарського життя — передрукувати цей наш заклик.

III. ВАКАЦІЙНИЙ КООПЕРАТИВНИЙ КУРС У ГРЕБЕНОВІ РОЗПОЧАВ СВОЮ ПРАЦЮ.

Під цим наголовком містить ГКТ з 18. липня інформаційну статейку, з якої довідуємось, що курс відчинено 10. ц. м. у читальні „Просвіти". На курс прибуло 39 кооп. працівників. Заступлені всі види української кооперації в 14 повітів.

Курсові патронують: голова РСУК Юліян Павликовський і нач. дир. РСУК Остап Луцький та голова Нада. Ради місцевої кооперативи о. декан І. Смачило, парох Гребенова.

Технічний провід курсу спочиває в руках делегованого РСУК референта кооперативного навчання д-ра Карла Коберського.

Інтернатом для курсантів служить вілля службовиків „Дністра". Інтернат веде п. Н. Косевичівна.

Відкриття курсу довершив нач. дир. РСУК Остап Луцький зясовуючи ґенезу і мету вакаційних курсів, започаткованих в році 1935 в Косові.

Після артистичної частини відкриття, слідував виклад голови РСУК Юліяна Павликовського на тему: „Кооперація і політика", в якому всебічно заналізовано потребу політичного невтралітету кооперативного руху, невтралітету, який одначе не покривається з політичною відсталістю кооперації як вітки національної праці на полі господарсько-суспільнім, який не звільняє кооператорів від громадянських обовязків.

Після реферату відбулася — згідно зі звичаєм — довша дискусія, яка виявила одноэгідність дискутантів з тезами реферату.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

КОНҐРЕС КНИГОВОДІВ.

Заходом „Звйонзку Ксенгових в Польсце" і 15 ще інших організацій відбудеться в днях 31. жовтня і 1. листопада конґрес книговодів із цілої Польщі. Гаслом конґресу має бути „господарська направа". Праці конґресу обіймуть три ґрупи справ: наукові, організаційні і станові.

НАЦІОНАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ЕКОНОМІЦІ ПОМОРЯ.

Накладом „Інституту Балтицького" в Ґдині появились дві картографічно-статистичні праці Вржоска і Зверха п. н.: „Національні відносини в поморському хліборобстві" і „Чужий елемент в госп. житті Поморя". Перша праця розглядає поморське хліборобство з демографічного становища, виказуючи „упривілеєння" німців, як щодо посіданої землі, так і в дотеперішньому процесі парцеляційному. На табелях виказано м. ін., що німецького населення на Поморю є 12%, а землі мають вони 27.5%, і то кращої землі. — В другій праці обговорена участь німецького елементу в кооперації, торговлі, промислі і ремеслі. І тут, як зазначують автори, німці змайоризували польський елемент. Коли йде напр. про кооперацію, то тільки в 4 повітах поляки мають більше кооператив ніж німці.

СВІТОВА ХРОНІКА.

НЕПЕВНЕ „ЗАВТРА" У ФРАНЦІЇ. — ЗМІНА НА СТАНОВИЩІ ҐУБЕРНАТОРА БАНКУ ФРАНЦІЇ.

Господарська ситуація Франції є тепер така, що не знати, які несподіванки принесе вже завтрішний день, яких нових засобів хопиться уряд, щоби мати як-так твердий ґрунт під ногами, як зареагують у дальшому ціни на ситуацію франка, на який відрух здобудуться французькі маси, тощо. Французи не вважають теперішньої політичної ситуації довготривалою. Доказом того м. і. є, що кандидат фінансових кругів на ґубернатора Банку Франції, б. губ. Індохінського Банку Бодуен (співробітник проф. Ріста) не прийняв запропонованого йому посту. Як пишуть — він переконаний, що коли тільки фінансова ситуація покращає, людовий фронт знову сягне по владу і повалить уряд Шотана. Ворожать, що це станеться у жовтні, негайно після закінчення світової виставки. Іменований ґубернатором віцеґубернатор банку Пер Фурніє. Кажуть, що він не буде ставити перешкод міністрові Бонне в його направі фінансів Франції. Але чи його особа спричинить те, що було причиною персональної зміни на становищі ґубернатора центр. банку, а саме реемiґрацію франц. капіталів з заграниці, це залежить від того, наскільки його імя викличе довіря посеред франц. капіталістів. Надія на це невелика.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Майбутня війна та оборона цивільного населення.

Хемічні боєві засоби.

В попередній статті обговорили ми ріжні роди бомб, що їх будуть уживати в найближчій війні. Тепер приглянемося **хемічним боєвим засобам,** яких вже уживали у світовій війні, та й тепер уживають в Еспанії.

Боєві гази парні й непарні. Боєві гази це газові субстанції, рідкі й ціпкі, у виді пари, води або твердого тіла, що розпилені у воздусі або на поверхні землі й на предметах, ділають шкідливо на людський організм. Ушкоджений організм називаємо затроєним або загазованим. Затроєння наступає у віддихових дорогах (в горлі і легенях), рідше на поверхні тіла (на шкірі) при безпосереднім віткненні з предметом заkаженим боєвою рідиною. Затроєння організму може наступити також і в кормовім проводі через ужиття поживи, чи води заkаженої боєвим газом.

Боєві гази ділають шкідливо також і на звірята. Одначе вражливість домашніх звірят на гази не однакова, то всеж таки вона мало що ріжниться від вражливости людини.

Боєві гази примінюють у війні на те, щоби противника затроїти, спинити рух і працю та дошкулити йому фізично й морально.

Ріжні впливи на організм відомих нам газів, а ще більше їх зрадливі прикмети у звязку з побоюванням застосування в майбутній війні нових, ще не відомих нам досі газів, — викликує сильний вплив на психіку населення, і наслідком того повстає невідповідна оцінка летунсько-газової небезпеки. Звичайно те, чого не знаємо, представляється грізніше, ніж воно справді є, а несвідомість правдивої небезпеки потягає за собою її легковаження.

Приглянься ближче тим газам, що їх вже уживали, або будуть уживати на війні.

Як уже вище згадано, в війні можна вживати гази у трьох родах: у газовім стані, рідкім і ціпкім. Всі ці три роди газів розглянемо по черзі.

Газова трійлива субстанція або боєві повітряні гази по отворенню збірника (газова пляшка, бомба, стрільно наповнене газом і т. д.) відразу розходяться у воздусі. Частинки газу затроюють воздух і це зветься газовою хмарою або **трійливим облаком.**

Боєвий газ затроює тільки долішню верству воздуха, найвище до 30 м, бо частинки боєвих газів є декілька разів тяжчі від воздуху й мають тенденцію удержуватися при землі, виповняти та втискатися до ріжних заглиблень у терені.

До летунських боєвих газів зачисляють: хльор, фосген, хльороціян, пруску кислоту, акроліну, двохромометилевий етер, двофосген, хльоропікрину, хльороацетон, бромоацетон і ін.

Текучі трійливі субстанції, або звичайні тривалі боєві гази у рідкім стані, звичайно виступають в терені як краплини і краплинки густіше або рідше розсіяні на поверхні землі і на предметах, що на ній находяться. Поверхня землі зрошена краплинами боєвого газу творить т. зв. хемічну пляму, звану також трійливою плямою, парним або заkаженим тереном. При спаді температури нижче 0 ступнів наступає зціплення краплинок. Боєві тривкі гази, себто рідини, є тяжчі від води, тому краплі тривалих газів спадають у воді на дно.

Розпускальність газів у воді невелика, тому можуть вони у виді краплин або навіть цілими верствами дово глежати на дні ріки, керниці, в рові з водою, заховуючи свої трійливі й парні прикмети.

Краплі і краплинки, що скажують терен, парують поволи і уносяться у воздусі у виді опару (пари) тривалого газу. В той спосіб повстає над хемічною плямою також і газова хмара.

Коли тривкий боєвий газ роздробити механічним способом увоздусі, то він творить трійливу або парну мряку. В той спосіб може тривкий боєвий газ находитися у воздусі не тільки в постатті газових частинок (пари), але ще й у формі малесеньких краплинок (мряки).

Боєві тривкі гази є ось такі: бром, бензоль, бром ксилілю, фенідвохльороарсина, каміт, люізит, іперит і т. ін.

Боєві гази в стані твердім (ціпкім) сильно розпорошені у воздусі служать також до затроювання воздуху, бо вони також творять газові хмари, в яких той газ находиться в постатті дуже дрібонького порошку. До цієї групи належать: бромоціян, двофенильоціяноарсина, адамсит, хльороацетофенон, трифосген і ін.

Зі сказаного видно, що воздух можуть затроїти всі гази, значить гази в газовім, плиннім і ціпкім стані. Зате заkажувати терен (творити хемічні плями) можна тільки плинними газами.

Про трійливі прикмети газів буде мова в черговій статті.

ІЧ.

Загроза смерти на чистім воздусі

ВІД УДУШЕННЯ.

Один шотляндський нурець, 56-літній Джемс Мернс з Міддекс пережив недавно жахливі хвилі.

Він працював у глибині 50 метрів під плесом озера Лоч Тріг. Джемс Мернс очищував там вихід із підземного каналу, що провадив води з озера до недалекої електрівні. Якось раптом він зачепив за гостру залізну штабу, що роздерла йому герметичний одяг нурця (такий, що не перепускає води).

Його стала заливати вода. Джемс Мернс негайно дав знак догори, щоб його рятували. Його витягнули, та він уже був зомлів.

РЯТУЮТЬ.

Його негайно роздягнули, вбрали в новий одяг і знову спустили на дно. Опісля стали його поволі витягати догори. Це зробили тому, що перехід із величезного тиснення зглибини до звичайних умовин нагорі міг вбити нурця.

Зприводу води, що вдерлася під одяг нурця, згущений воздух втиснувся до грудей, і в крові Мернса потворилися воздушні міхурці. Це спричинило жахливі болі нурцеві.

Негайно примінили тут спеціяльні ліки. Вони на хвилину помогли, одначе згодом відізвалися знову болі.

КАБІНА.

Нещасного нурця знову спустили в воду й ще повільніше витягали його звідтіль.

Опісля відставили його як мога швидко до лічниці в Льондоні. Там замкнули його в герметичній (щільній) кабіні (наче скриня). Згодом ступнево розріджували у ній воздух, щоб таким чином звільнити кров Мернса від воздушних міхурців.

Згодом Мернс став на дорозі до повного видужання. Одначе лікарі впевняли, що коли його не ратували б були в такий складний спосіб, то не можна було б і мріяти про вдержання його при житті.

Ґанґстер у фраку.

Гарі Сайтемора визнали найбільш небезпечним та невловимим ґанґстером. Його прозвали теж „ґанґстером у фраку", або „королем злодіїв".

Судовий процес, що закінчив карієру Гарі Сайтемора, виявив, що Сайтемор за десять літ зумів награбити клейнотів на велитенську суму 15 міліонів долярів.

ДОРОГЕ ЖИТТЯ.

Ніхто не хотів вірити, що Сайтеморові не залишилося нічого з тої величезної суми.

Одначе й Сайтемор і його дружина заявляли, що життя „великого" злодія й ґанґстера коштує багато більше, як життя „звичайного" міліонера. Підготова крадіжі пожирає дуже багато грошей, а іноді крадіж і не покриває видатків.

Гарі Сайтемор мав багато відповідних прикмет, що влекшували йому його „ремесло". Він був дуже гарним мужчиною, чепурним, вимовним, моторним і міг свобідно повертатися між горішними „десяти тисячами", (як зовуть американських багачів). Він робив дуже велике вражіння на жінок. Дочки американських міліонерів, европейські аристократки, багаті жінки з цілого світа не зводили очей з нього. Він міг дуже легко одружитися з багачкою та зажити у спокою. Одначе він звертав на жінок увагу тільки тоді, як цього домагалося його „ремесло". Єдиною жінкою, що зуміла його прикувати до себе, була його дружина — Мільред. Автім клейноти мали мабуть на нього якийсь дивний вплив; на них самих йому залежало мабуть більше, ніж на грошах.

СПІЛЬНИЧКА.

Як інші злодії, мав і Сайтемор спільника, а власне спільничку, що належала до найліпшого товариства. Вона добувала для нього відомості і впроваджувала його в це „товариство" багачів. Вона пристрастно грала в газардові гри й їй треба було багато грошей. Сайтемор давав їй 50 відсотків прибутку.

Всі більші крадежі він довершив із неймовірним щастям. Траплялися йому іноді й веселі пригоди. Нпр. один американський міліонер звернувся до нього з проханням. Жінка цього міліонера держала його „дуже коротко" і сама господарила його грішми. Сердега міліонер не мав грошей на свої потреби.

Він вирішив із Сайтемором викрасти в жінки клейноти. Вони коштували 800 тисяч долярів. Все таки міліонер дуже зрадів, коли Сайтемор вручив йому 60 тисяч долярів.

ГОСТИННІ ВИСТУПИ.

Сайтемор виїздив теж на гостинні виступи до Европи. Бував у Парижі, Відні, Берліні та Льондоні. А в кожному тому місті ограбив чимало жінок. Про такі грабежі влада здебільшого нічого не знала, бо пошкодовані не бажали собі зайвого „скандалу", або-ж не вважали Сайтемора — злодієм. Довгий час ось-так безкарно гуляв Сайтемор між багачами.

Аж урешті йому поховзнулася нога. Його приловили на крадежі перел у відомої співачки Грейс Мур.

Процес Сайтемора був на устах цілої Америки. Йому присудили сорок літ тюрми. Коли він ішов до тюрми, в нього було 37 літ.

—o—

ВЕРТАЮТЬСЯ ДАВНІ ДОБРІ ПОШТОВІ ЗВИЧАІ.

Один мадярський листар із Кляйнпешту хотів собі облекшити працю підчас обслуговування сільського району і тому взявся за неоригінальний, але практичний спосіб. На піддаші поштового уряду знайшов стару поштову сурму і відчистивши її вийшов на район. Ідучи сільською вулицею вигравав поштовий сигнал. На голос сигналу збиралися при вікнах мешканці села, яким листар доручував нові часописи і листи.

Цей спосіб облекшив практичному листареві обслугу величезного району і повідомлював мешканців села про присутність листаря.

Дирекція почти не заборонила тієї новинки, але навпаки, доручила ще й у кількох інших урядах спробувати цього способу. Можливе, що по кількох місяцях експериментів мадярська пошта введе цей старий традиційний уряд по всіх почтових урядах і агенціях на селі.

—o—

31-ЛІТНІЙ СОН

У міській лічниці в Йоганесбургу (Полудн. Африка) перебуває від багатьох літ пацієнтка Анна Званекель. В цілому місті відома вона з довгого сну. Щоденно будиться вона в 7-ій годині рано, їсть у ліжку скромне снідання і кладеться знову на відпочинок. Таким чином організм цієї 65-літньої пацієнтки пережив уже 31 літ.

Перед кількома днями пацієнтка перервала свій довголітній сон і виїхала до свого маєтку, положеного в околиці міста. Цей факт перервання сну і поява багатої дідички на вулицях міста викликав величезну сензацію.

Небавом зійдеться окреме лікарське консиліюм, яке проголосить звіт із цієї дивної недуги.

З української преси.

„Третій напрям“ на Закарпатті.

На українському Закарпатті в ЧСР є — як відомо — три течії, що нас найближче торкаються: національно-українська, московська чи москвофільська і т. зв. „третій напрямок“. (Очевидно: не рахуємо чехізації й словакізації та сильного мадиронства, до якого належать головно жиди). Коли дві перші течії, українська й москвофільська, нашому краєвому громадянству знані, то майже зовсім незнаний і цілком незрозумілий, той „третій напрямок“, найбільше характеристичний для закарпатського хаосу та нездорових культурницьких відносин. Тому просто для інформації, для орієнтаційних цілей, наводимо (з деякими скороченнями) полемічну статтю **ужгородського „Українського Слова“** з 15. ц. м. п. н. **„Коли мусимо говорити“**, яка звертається саме проти тієї „третьої“ течії, якої органом є „Неділя“ та на якої чолі стоїть — на превеликий жаль — єпископ Стойка, що не йде слідами греко-катол. Церкви в Галичині, яка тут стала пробудником і твердинею української національної культури, тісно зв'язавши себе з народом. Рівке й безкомпромісове становище українського закарпатського громадянства супроти того „третього напрямку“, який хоче культивувати льокальне, партикулярне й назадницьке „руснацтво“, є надзвичайно відрадним показчиком того правильного шляху, по якому йде українське національне відродження Закарпаття: краще боротися з перешкодами, що їх ставить прихильна москвофільська чеська мовна політика, ніж іти в короткозорого опортунізму на такий компроміс, який суперечить почуттю національної єдности.

Ми вже сказали собі були, що про „Неділю“ більше не будемо писати, бо за нею стоять якісь такі дивні й незрозумілі люди, що подібних треба шукати по цілому світі й може не знайшли б їх більше. Ті люди — це мабуть сама воплочена впертість і аж смішна наївність, але тепер написали вони справді характеристичну для себе статтю, про котру при найліпшій волі не можемо мовчати.

Панове з „Неділі“ обурюються, на п. віцепрезидента д-ра Мезніка, що він зігнорував їх і не запросив на анкету в справі мовного питання й у своїм органі виступають із таким оригінальним, соломонівським проєктом: „Лишаймо ми всю балачку про академії наук, про фільольоґію і про інші хитрости, а замісць того, обернімся до самого народу“. Прочитавши це, чоловікові аж у голові від здивування завертається і при найліпшій волі будиться сумнів, чи справді ті люди — хоч трохи освічені й інтеліґентні, що таке пишуть, чи вони при здорових змислах? Простіть, панове, але чи ви хоч крихітку подумали над тим, що ви написали, а написали в репрезентаційнім органі гр.-кат. духовенства, в напівофіціяльним органі єпископа Стойки? Чи ви знаєте, панове, що це академія наук, що це фільольоґи? Чи ви думаєте, що академія наук — це збір пастухів і дурнів, що нічого спільного не мають із народом і його мовою, а свої засади з повітря беруть, як ви?

...Незвичайно дивно нам, що ви, панове з „Неділі“, вже більше разів висказалися проти авторитету науки й наукових людей. Розуміємо, що між вами нема жадного авторитетного наукового чоловіка, жадного фільольоґа, тому й не відважуєтеся ставути до розмови з фільольоґом; розуміємо, що ви свої тези не можете оперти на рішеннях жадної на світі академії наук і тому відкидаєте всякі академії і взагалі академії наук і рішення наукових людей називаєте злобно хитрістю — це розуміємо. Але ніяк не можемо зрозуміти, чому це ви, панове, так по дітвацьки страшно боїтеся світла науки? Чи ви самі так боїтеся, чи хтось вам так диктує?...

...Що нині наш нарід релігійно розділений, головною причиною є, що ви, панове отці недоцінювали світла Божої науки й не давали його вірним у проповідництві й у катехізації. Надармо гойкаєте на безбожних чехів і еміґрантів, будьто би вони були одинокою причиною роздору нашого народу схизмою. Головною причиною було (ба ще й нині є!) те, що ви успокоювали себе пустими фразами („богобойний наш нарід“), не працювали над народом, не освідомлювали його, легковажили собі небезпеку православія для гр.-кат. церкви, хоч вона велика була вже й перед війною.

Ми вповні розуміємо вашу тактику, що ви боїтеся, мов дідько свяченої води, всього, що нагадує нам однїсть культури з нашими братами, що поза Карпатами. Так поступали ваші попередники, ваші настоятелі, котрі довгими лекціями й карами обкладали кожного священика, що відважився заглянути до Львова.

Ваша ненависть до всього, що українське, посунулася вже так далеко, що в вашім засліпленні ви по рабськи гнете свій хребет перед своїми власними ворогами, а згинаєтеся по рабськи перед ними тому, що й вони щиро ненавидять українців. Виписуєте похвальні статті конґресові Учит. Товариства, хоч цей конгрес ясно й офіціяльно осудив вашу науку й ваш третій напрям. Преосв. Стойка висилає на той конгрес свого відпоручника о. кан. Коссея, хоч цей конґрес зіґнорував єпископа, бож вислав привітні телеграми до всіх, навіть до начальника шк. реферату, а єпископа поминув.

А вже найбільш наївне є те, що „Неділя“ й ті, що за нею стоять, хотячи дискредитувати напрям українців, підсуває їм впрост, чи не впрост ірреденту, а по рабськи шукаючи собі міцних союзників, які підперлиб її в замірах і плянах, видвигає раз по раз, треба чи не треба, свою льояльність до чехів і остентаційно оперує фразою: „наша мила чеськословенска републіка“, з чого вже й самі чехи сміються, а панове з „Неділі“ по дитинному думають, що чехи такі наївні, що не бачать і не знають, які щирі симпатії до них криються під тими чорними сутанами й червоними поясами.

У вас наш нарід щораз ясніше бачить своїх заприсяжених ворогів і найбільших шкідників. Не ви виведете наш нарід із мовного хаосу! Не ви, але світло науки, наукові академії й фільольоґи виведуть наш нарід із того хаосу. В мовнім питанню із своєю „Неділею“, завдяки її видавцям і редакторам, ви скомпромітовані до крайности й раз на все втратили ви перед народом авторитет і право забирати слово в тій справі. Дав би Бог, щоб ви не втратили того авторитету скоро і в справах віри!

РОМАН ДУДИК. 2

У ліси! У гори!

(Докінчення).

„Пречистая Діво, Мати
Нашого краю...“

— пливе пісня туди, де може тільки дійти думка, або така щира пісня... Хвиля тиші... Радіють сріблисті буки, усміхається молоденька біла береза, злегенька верхами шумить смеречина. Нема ні „старої войни“, ні молодшого братства. Є родина. Є темний, зелений ліс з усім своїм дивним чаром, запах лісних квітів і зел, запах рідної землі, а над чубами дерев ледви видний між гіллям недосяжний блакит.

Пора на „обід“. Нагадується мені акварела в діда над ліжком: стадо вовків пирує над трупом роздертого оленя при світлі повного місяця, що саме заглянув згори в цей куток темного лісу. Тут не ніч, але день, не кусники козла, але смажені частини куряток, ну і не вовки, а люди. Хоча при цьому не знати, чи курка в такому випадку може почуватися краще як олень?..

Професор Кулик обчисляє „штанд“. Усе находить в порядку, відкашлює повагом і кличе:

— Прошу панства! Прошу скористати з прекрасної нагоди корисної заміни! Маю ось тут у руці два пампушки „пальці лизати“. Годжуся проміняти їх за одну курячу ніжку! Зазначую, що роблю це в імя альтруїзму, а перщенство матимуть ті, що зголосяться скоріше по засаді „двічі дає, хто скоро дає“.

— Скоренько, „возлюблені“, скоренько! Чи є у ваших серцях ще які почування милосердя? Чи може воно закаменіле не реаґує вже на такі заклики, що пливуть із глибокої глибини пана директора і то...

— Амінь, отче пралате, амінь! Не думайте, що ваш „шницель“, якого так безцеремонно мучите, робить на мене яке враження, що хочете мене поставити аж перед такою альтернативою! Але, щоб бути вирозумілим навіть у найкритичніших хвилинах, особливо дотично людей, які є не тільки технічними провідниками, але й духовими — можу додати до цих двох пампушків ще кусник медівника, хочби за такого мізерного „шницля“.

— На жаль, директорцю, більше в мене дасть Біг! Ще перед хвилиною я був у „правному і фізичному посіданні“ двох „шницлів“. Але оце стверджую, що бачу з того другого вже тільки кусник у пальцях професора Долинки, так, що я приневолений тільки сказати йому „смачного!“.

— Дуже дякую, отче совітнику! Можу тільки дати одну завваґу на будуче: треба дбати в таких випадках не тільки за якість, але й за скількість — стверджує повагом професор Долинко.

— Ну, пропало! Сказано: „стара война“ — капітулює Кулик. Покищо зроблю панні Ірці вигоду і міняю пампушки за канапку.

Чи є в світі краща зірка,
Як моя кохана Ірка,
Чи є в світі де царівна,
Щоб була така чарівна.
Гей — гей, Ірчик, Ірчик
Личко в тебе як папірчик!

Пливе пісня лісом і полями. Ні сліду втоми на двацятому може кільометрі маршу, свіжа сила, нова енерґія видобута здавалось би звідти, де її нема ніколи! Навіть дівчина як калина панна Нуся машерує бадьоро, хоча „проколола ніженьку на бодак“. Та професор Влей і молоденький студент Осока ведуть її за руку, злегчують ходу.

— Товаришу Валей — кличе Долинко — уважайте там, щоби нам де панна Нуся не згубилася!..

— Ні, це тому, бо її болить нога!

— Нога? Перший раз чую, що як болить нога, то треба стискати руки! Цікава рецепта!.. Чи не д-ра Аликсевича?..

Поворот.

Якжеж без пісні? Линє вона якби з одних грудей, з одної душі, з однаковим переживанням. Одна гармонія без проб і вчителя, одні слова, що увійшли в память разом із життям — якби пісня дітей одної матери... Якесь благодійне почування, що кріпить сили, несе думку, вливає в серце любов до світа і життя.

Зі шумом кладеться спід серпа спіле колосся. Усюди рух, усюди життя! А зпід села долітають слова пісні женців:

Замітайте двори, застеляйте столи,
Сподійтеся вінка до свойого двірка.
Ой, допоможи Боже і Пречистая Мати,
Пшениці дожинати.
А як той вінок вився, то сам Господь
дивився,
А Пречистая Діва на півкопі сиділа...

Чиж не сотворив Бог світ людині для праці і радости?..

Юськовичі, липень 1937.

Морські сили обох еспанських сторін.

У звязку з дискусією, яка йде в комітеті неінтервенції на тему наладнання морської контролі та признання еспанським урядам прав комбатантів, щоденник „Журналь де Женев“ дає цікавий перегляд ворожих сил обох противників.

Червона фльота складається в першу чергу з кораблів середземноморської ескадри, яких моряки збунтувалися, коли старшини хотіли прилучитись до національного повстання. Між ними у першу чергу слід назвати **панцирник** „Хаіме І.“, якого залога збунтувалася на шляху Ферроль-Мароко. Це останній з 3-ох 14.200-тонових панцирників побудованих 1913 р. Він має вісім 305-міліметрових гармат, двацять 120-міліметрових і 4 протилетунські. Дальше йдуть два 7.450-тонові **кружляки**: „Мігуель де Сервантес“ і „Лібертад“, що мають по вісім 152-мілім. гармати, чотири 102-мілім. і дві протилетунські. Третій кружляк „Медез Нунез“ має лише 4.500 тон і є узброєний у шість 152-мілім. гармати і дві протилетунські.

Крім того червоні мають **15 контрторпедовців** по 1.040 до 1.500 тон, **6 торпедовців** по 1.500 до 1.800 тон, **одну канонірку, 9 підводних суден та 17 помічних.**

Тепер ця фльота здекомплетована: вона втратила контрторпедовець „Альміранте Сервера“, затоплений у Гібральтарському проливі і два підводні судна затоплені коло Коруні та Маняк. Одно з них національна фльота видобула з морського дна і тепер уживає; прихильники Валенсії твердять, що це „судно невідомого походження“, „Сервантес“ і „Хаіме“ І.“ поважно ушкоджені.

Національна фльота втратила **панцирник** „Еспана“ (давний Альфонсо XIII“), такий самий як „Хаіме І“, що наїхав на міну коло Сантандеру. Вона складається з кораблів атлянтійської ескадри, що їх захопили старшини при допомозі сухопутнього війська у базі Ферролі. Це **кружляки** „Альміранте Сервера“, того самого типу що „Сервантес“, 5.000-тоновий „Републіка“ (розброєний; його гармати уставлено над Гібральтарським проливом), та два дуже модерні 10.000 тонові: „Канаріяс“, що його збудували напередодні громадянської війни та „Банчарес“, викінчений уже після вибуху повстання. Вони мають по вісім 203-мілім. гармат, вісім 120-мм. і вісім протилетунських та по два прилади до відчалювання літаків.

Дальше до національної фльоти належать два 1.300-тонові кораблі: **контрторпедовець** „Веляско“ і **канонірка** „Дато“, 9 малих канонірок, **18 помічних суден** і 2.000-тоновий міномет „Юпітер“.

Тонажем червона фльота куди більша від національної (95.000 тон проти 40.000), але боевою вартістю їй не дорівнує, головно з огляду на недостачу доброго командного і технічного складу, що його моряки вимордували ще давніше. Перевагу національній фльоті дають також кружляки „Канаріяс“ і „Банчарес“, дуже бистрі та добре озброєні.

Не диво, що червона фльота обмежилась до кількох рейдів здовж мароканських побереж і тепер майже ніколи не випливає зі своїх баз.

Сокільські Свята в краю.

РАЙОНОВЕ СОКІЛЬСЬКЕ СВЯТО У ЗБАРАЖІ.

В середу, 7. ц. м. уладив „Сокіл“ у Збаражі Районове Сокільське Свято. Свято відбулося у селі Добромирка 14 км. від Збаража.

Рано відбулися легко- атлетичні змагання та змагання у відбиванці з участю 100 змагунів і змагунок.

У висліді: Побратими біг 100 м. (старт 25). 1) Бохенський Юрій 13 сек., 2) Шинкар Володимир, 3) Адамович Степан, усі зі Збаража.

Скок у довжінь (старт. 34.) 1) Шинкар Волод. 5.30 м., 2) Бохенський Юрій 5,07 м., 3) Запальський Дмитро (Нове Село) 5 м.

Стусан кулею (старт. 35.) 1) Пастушенко М. (Зб.) 9,04 м., 2) Гамиш М. Лубянки н.), 3) Мокрицький М. (Н. Село).

Посестри — біг 60 м. (старт. 12.) 1) Фещук Дорка (Зб.) 9 сек., 2) Ковальчук М., 3) Кальба Я. (Лубянки в.).

Скок у довжінь (старт. 22.) 1) Борак А. — 3. 91 м., 2) Фещук Д. 3,90 м., 3) Фещук Е. — 3. 61 м.

Учасники — Скок у довжінь 1) Гуменюк Сп. (Нове Село) 4,25 м., 2) Дзюкевич Б. (Зб.). 3) Пех Василь (Зб.).

Крім цього відбувся відбиванковий турнір у якому змагалося 7 гуртків.

Перше місце заняв Спорт. Гурток із Шилів З огляду на дощ не відбувся біг з перешкодами. Треба зазначити, що легко-атлетичні змагання і ціле Свято з браку відповідної площі відбувалися на лісовій поляні. Нерівний терен причинився до слабших осягів, зокрема в бігах.

Пополудневе Свято почалося звітом та дефілядою 250 соколів і сокілок району (в тім 100 посестер) із гнізд Лубянки Нижчі, Красносільці, Нове Село, Токи, Тернопіль і Збараж.

Карна лава 250 соколів зробила на численну мимо дощу зібрану публику, сильне враження, бож це був **перший масовий виступ** сокільства у Збаражчині.

Звіт відобрав голова районового гнізда побр. д-р Павло Таращук з головами інших гнізд. Рясними оплесками нагородили видці вільноручні вправи побратимів (вправляло 60), а ще більше посестер (вправляло 64). Вперше бачили громадяни Збаражчини приладівку. З признанням належить піднести працю тернопільських посестер і побратимів, що тягаючись із тяжким приладдям по гніздам своєї округи поширюють замилування до приладової руханки. Посестри вправляли на високо-низькій поручі, побратими на дручнику. Крім цієї точки тернопільські учасники дуже добре запрезентувалися в долівкових вправах. Ефектовними вежами збаражців закінчено свято.

В. Т.

10-ЛІТТЯ „СОКОЛА“ У ЗБОРОВІ.

Щоби гідно відсвяткувати 10-літній ювилей свого істнування Зборівське Гніздо зорганізувало в днях 11. і 12. липня Районове Сокільське Свято. З огляду на сильний дощ, цілу програму виведено 12. липня. 11-го липня відправив о. дек. Кулик торжественну Службу Божу і Панахиду за померших членів Т-ва. Крім цього відбулися відбиванкові змагання між Соколом-Золочів і Соколом-Зборів, що їх вирішив Зборів на свою користь 2:0.

12. липня голова Зборівського гнізда відчинив І. легкоатлетичні змагання гнізд зборівського району, в яких взяло участь 50 змагунів (в тім 15 жінок), із гнізд: Зарудя, Мозилівка, Підгайчики, Присівці, Ярчівці, Золочів і Зборів. Після піднесення прапору почались змагання.

У висліді: Біг 100 м. побратимів (старт. 13) 1) Грицай М. (Зборів) 12,6 сек., 2) Калинович (Золочів) 13 сек. Біг 60 м. посестер (старт. 9): 1) Борисюк Н. (Присівці) 9,6 с. Біг 60 м. учасників (старт. 11): 1) Терещук О. (Зборів) 8,5 сек. Скок удовжінь побр. (старт. 13): 1) Грицай М. (Зборів) 5,14 м. Скок удовжінь пос. (старт. 9): 1) Рудівна О. (Золочів) 3,48 м. Скок удовжінь учасн. (старт. 7): 1) Терещук О. (Зборів) 4,60 м. Скок у височінь побр. (ст. 11): р) Познахівський О. (Зборів) 1,48 м. Стусан кулею побр. (старт. 18): 1) Кузь В. (Зборів) 9,28 м. Стусан кулею пос. (старт. 13): 1) Познахівська О. (Зборів) 6.03 м. Стусан кулею учасн. (старт. 6): 1) Романів Г. (Зарудя) 6.68 м. Мет ратищем побр. (старт. 13): 1) Кузь В. (Зборів) 35,75 м. Біг 800 м. побр. (старт. 16): 1) Кузь В. (Зборів) 2,25 м. Усіх конкуренцій не відбуто з браку часу.

Пополудні до звіту стануло 150 побратимів і посестер. Звіт відібрав делеґат Сокола-Батька п Тріль М. По привітах відбулися вправи вільноручні побратимів (75 побр.) і посестер (66 пос.). Ярчівецькі ставили гарні вежі на драбинах. Свято закінчено вправами на поручі зборівських побратимів та нац. танком посестер.

В. Т.

Пленарне засідання сойму.

Сьогодні перед полуднем відбулося пленарне засідання сойму, присвячене першому читанню урядових проектів законів, згаданих у дорученню президента про скликання надзвичайної сесії.

На засіданню були члени уряду з прем'єром ген. Славой-Складковським у проводі. Засідання відкрив віцемаршал Подоський відчитавши доручення президента про замкнення попередньої і відчинення нової надзвичайної сесії.

Після вичерпання денного порядку зголошені були такі інтерпеляції: **посла д-ра Барана** у справі відібрання прав гімназії „Рідної Школи“ в Тернополі, посла Ґотліба у справі протижидівських демонстрацій 19. м. м. в Ченстохові, посла Жиборського у справі терористичної акції в підгаєцькім повіті і посла Мірського

Неправдиві вістки у закордонній пресі

ПРО АТЕНТАТ НА ПОЛК. КОЦА

ПАТ повідомляє, що вістки, які появилися в закордонній пресі у звязку зі справою бомбового атентату на полковника Коца, незгідні з устійненням судово-слідчих органів. Слідство ведуть тепер у Варшаві й поза Варшавою. Можна надіятися, що деякі подробиці слідства виявлять уже в найближчих днях.

Спокій у Пекіні.

ТОКІО, ПАТ. Після відступу 5.000 вояків 37-ої дивізії, в Пекіні панує повний спокій. Життя в місті вернулось до правильного русла. Більшу частину 37-ої дивізії імовірно скерують до Паошінґу. Решта дивізії під проводом ген. Чансучунґа залишиться імовірно в пекінській окрузі, щоб припильнувати публичного ладу.

Телеграми з Пекіну повідомляють, що нанкінський уряд повідомив предсідника політ. ради провінції Чагар і Гопеї, Сунченана, що апробує льокальну умову, заключену між представниками військової китайської і японської влади. Японська військова влада заявляє, що змагатиме до повної розвязки справи, поки не признають ситуації вдоволяючою.

ЯПОНІЯ СТРИМАЛА ВІЙСЬКОВІ ТРАНСПОРТИ

З Тієнтсіну повідомляють, що військові транспорти з Японії, які мали приїхати ще вчора, не приїхали. Тому, що вони виїхали були вже з Японії, надіються, що ці транспорти задержано в Дайрен, вичікуючи на дальший розвиток подій у північнім Китаю.

Китайський міністр війни Суґіяма заявив на засіданні уряду, що відступ 29-ої китайської армії відбувається правильно без інцидентів під чутким доглядом японської влади.

НОВИНКИ.

— ВЖЕ ВИЙШОВ єдиний український ремісничий порадник: ЯК СТАТИ РЕМІСНИКОМ. Подає точні інформації про всі ремісничі школи в Польщі та дає поради при заключуванні умов про науку, при зголошеннях до челядничого і майстерського іспиту і т. п. Всі батьки, що хочуть вивчити свою дитину на ремісника повинні його мати. — ЦІНА ТІЛЬКИ 60 СОТ. Дістати можна у всіх книгарнях і в Т-ві „Праця" ім. Ів. Левинського, Львів, Здоровля 7, II. п. 1—3
1334

— Довголітній лікар і б. асистент Державного Шпиталя у Львові Д-р БОГДАН БАРАНЕЦЬКИЙ, Львів, Миколая 23, виїхав на літній відпочинок. 1335

— Ви певно цікавитесь розвоєм українського спортового руху? Чи передплатили Ви вже єдиний український спортовий тижневик „ЗМАГ"? Високий рівень, всесторонній зміст та виховне значіння напевне переконають Вас про його потребу. Передплата чвертьрічна всього 2 зол. Адреса адмін.: Львів, вул. Льва Сапіги 49, I. п. Тел. 250-54 і 279-24. Жадайте показових чисел!

— З нагоди імянин ВПані Ольги Бачинської, дир. Маслосоюзу складають Маслосоюзники 50 зол. на музей Т-ва „Верховина" в Стрию.

— Українець оперовий співак на фільмі у Львові. Вчорашнє „Діло" подало коротку замітку про дві фільми, що саме тепер ідуть у кіні Апольо у Львові. Це „Бокачіо" і „Година спокуси". Для українця особливо замітна ця друга фільма не тільки своєю суспільно-моральною вартістю, але й тим, що в ній виступає українець оперовий співак. Велика частина фільмової драми відбувається в Берліні, в часі опери „Ріголетто", де головну ролю співає наш земляк, Клеменс Андрієнко. Під тим псевдонімом знала перед кількома роками львівська публика з виступів на українських концертах Клима Чичку, що то до 1927. р. був урядовцем у Головній Управі Рідної Школи й одночасно співаком львівської опери, де виступав як Клеменс Квятковський у тодішньому львівському репертуарі („Фауст", „Пророк" і ще деяких). В 1928. р. виїхав Чичка до Берліна, відки деколи доходили до нас незвичайно прихильні рецензії про його виступи в берлінських концертових салях. Чичка — це визначний громадянин. В 1924. р. вийшла накладом усіх трьох тодішніх українських політичних партій (Нац. Дем., Радик. і Соц.) книга „К. Федоровича", під заголовком „Українські школи в Галичині у світлі законів і практики". Була це перша більша повоєнна студія про українське шкільництво в межах Польщі, праця з пребагатим матеріялом, спертим на джерелах. Цим Федоровичем був якраз Чичка, що співаючи в театрі не міг під власним іменем пустити у світ такої річи. Але це доказ, що людина з твердим характером, який безсумнівно мав Чичка, ніколи себе не запродасть. Радіємо, що нашому землякові поталанило показати себе у світі. Для кожного українця „Година спокуси" особливо цікава. — ля.

— Українські дозорці в „Маслосоюзі". Дня 18. ц. м. відвідали українські дозорці і дозорчині в числі приблизно 100 людей, зорганізовані в Т-ві „Воля" — централю „Маслосоюзу" у Львові при вул. Бартоша Гловацького ч. 23. Інж. Хроновят зясував у дуже приступній формі дозорцям і дозорчиням організацію цілого „Маслосоюзу", опісля опроваджував по заведенні і давав основні інформації про поступ і метод праці. Приявні дуже цікавилися тим, що бачили, зокрема машиновим уладженням холодільні та модерно уладженої міської молочарні. Одночасно дуже раділи, що українці майже з нічого добилися такого поважного майна і зуміли його вміло на зорганізування взірцевого підприємства. В звязку з тим зложили зовсім відрухово заяву, що вживатимуть від тепер тільки молочних продуктів „Маслосоюзу". Зокрема поширять пропаганду за консумцією пастеризованого молока „Маслосоюзу", бо його повинна давати своїм дітям кожна українка і неукраїнка, коли любить свої діти і хоче їх охоронити перед всякими недугами. З прогулькою був п. Агатон Добрянський від Народньої Організації Українців м. Львова.

— Поворот до здоровля. Відомий наш адвокат д-р Лев Ганкевич по важкій операції нирки з кожним днем почувається краще і вертається до здоровля. Минулої пятниці покинув уже навіть санаторію Червоного Хреста і в дома переходить реконвалесценцію.

— Під увагу Виділові У. Л. Т-ва. Від мешканців містечка Холоїв пов. Радехів дістаємо такого листа: Містечко Холоїв начислює 5.000 мешканців, має залізничу стацію в місці, але не має ніодного лікаря. Може би Виділ Українського Лікарського Т-ва звернув на це увагу своїм членам лікарям та порадив українському лікареві відкрити в м. Холоїві свою канцелярію. Ближчі інформації у цій справі дасть п. Степан Стетчишин з м. Холоєва.

— Отроївся в газівні. Дня 22. ц. м. помічник машиніста міської газівні у Львові, 42-літній Франц Грабовський, замешкалий при вул. Арцішевського 8, по праці не пішов до дому, лише тайком зайшов до пивниці газових заведень, де є сифони з нагромадженим газом. Грабовський відкрутив курок одного з сифонів та отроївся. Коли газ почав діставатися наверх, заалярмували пожежну сторожу, що прибула в протигазових масках. Грабовського витягнули з безнадійному стані. Лікар нічого не поміг. Причиною самогубства були фінансові клопоти.

— Львівська хроніка. — 17-літня учениця Державної Технічної Школи Евгенія Яхимович вийшла з дому ще 24. м. м. і досі не дає про себе ніякої вістки. Імовірно Яхимовичівна втекла з дому тому, що її батько залізничник робив її докори, що зле вчиться. Поліція розіслала за загубленою дівчиною гончі листи. — Урядовця львівського магістрату Едварда Стернальського обвинувачує Анна Тарнавська, сторожиха зі Зболбунова у бігамії. Стернальський, підчас побуту у Здолбунові, оженився з Тарнавською, не кажучи нічого, що він жонатий. По якомусь часі втік. Тарнавська відшукала його у Львові і в товаристві поліції зявилася в магістраті. Імовірно поліція віддала справу прокуратурі.

— Найбільший фабричний валець в Польщі тріс у гуті „Батори". В ночі на 20-го м. м. з невиясненої причини тріс у гуті „Батори" в Катовицях валець, що його спеціяльно спровадили зза кордону. Валець мав довжину 4 і пів м. й був найбільший цього роду в Польщі. Працю у вальцівні гути „Батори" покищо обмежили. Гута має величезні замовлення з СССР та з інших країв. Їх вона ще зможе виконати на час, бо має в запасі другий валець.

— Трагічна смерть трьох хлопців. Підчас церковної процесії у Дубровнику згинуло трагічною смертю трьох хлопців у віці від 8—10 років. Діти хотіли приглянутися процесії і вилізли на 50-метрову скалу. Нагло каменюка відломилася і один хлопець стратив рівновагу. Два його товариші хотіли притримати третього і самі полетіли за ним у пропасть. Навіть по смерти хлопці трималися так сильно за руки, що не можна було їх розлучити.

— Будують радіостацію. АТЕ повідомляє, що в Барановичах будує вже одна виленська фірма радіостацію. Ця радіостація буде вже зовсім готова до 1-го листопада ц. р.

— Розвязання хліборобської палати в Білостоці. Міністр хліборобства розвязав управу й раду хліборобської палати в Білостоці, що складалася з 35-х радних і призначив комісарем дотеперішнього голову Мистковського. В мотивах міністерство подало, що управа і рада займалася персональними справами замісць присвячувати всю увагу життєвим справам хліборобства. Розвязання управи і ради хліборобської палати є першим випадком у Польщі. Речинець нових виборів ще не устійнений.

— Як старий жениться з молодою. Перед кількома днями приїхав з Парижа до Вильна землевласник з Виленщини 67-літній Ромуальд М. з молодою російською княжною і взяв з нею шлюб у Вильні. Опісля в одного з виленських нотарів записав усе своє майно 35-літній жінці. Свояки землевласника підняли крик і внесли жалобу до прокуратора кажучи, що молода жінка підійшла старого землевласника, щоби записав її ціле своє майно. Поліція перевела ревізію у шляхотськім готелі при вул. Остробрамській у Вильні і забрала кілька документів.

— Як большевики позбуваються японців. В останньому часі большевицька влада виселює з СССР всіх японців під ріжними притоками. Тепер залишилося ще в цілому СССР ледви кільканацять японських дипломатів і кореспондентів часописів. Большевицький уряд звернувся до Токіо з „пропозицією", щоб Японія зліквідувала свої консуляти у Владивостоці і в Одесі, мовляв, у цих містах нема японців. Японцеві Саіто, призначеному на становище консуля в Одесі большевицький уряд не видає візи вже від року. Не дає теж транзитових віз японським громадянам так, що кордони СССР фактично для них замкнені.

— Відважний молоденький летун. З Ліону повідомляють про незвичайно геройську розмову 19-літнього учня летунської школи Фокора, який мусів з причини наглого дефекту негайно причалювати. Молодий летун волів виставити себе на загрозу смерти і розбиття свого літака на мурі, ніж причалити на дорозі, де міг би вбити кілька осіб. Літак справді розбився на мурі, але летун, на щастя, вирятувався, тільки легко поранився.

— 100 марок гривни за участь у голосуванні. Суд присяглих у Берліні засудив 48-літню жінку на 100 марок гривни за те, що вона взяла участь у березневих виборах. Засуджена була „повної крови жидівкою", отже не мала права голосувати в Німеччині.

— Переполох у поїзді. Подорожні поїзду, що їхав з Алигабад в Індії, пережили й наїлися немало страху з такої причини. Подорожні одного переділу вагону III. кляси почули якесь стукання до дверей. Один з подорожніх підійшов до дверей, міркуючи, що якийсь пасажир не може відчинити дверей і натиснув клямку. В тій самій хвилині його сусіди почули несамовитий вереск і на порозі побачили лямпарта. Хижак спокійно ввійшов до переділу, спокійно приглядаючись. Щойно дальший несамовитий вереск подорожніх вивів хижака з рівноваги. Він швидким руком шмигнув до вікна, перекинувши двох мужчин і вискочив з поїзду.

— Про охоронні засоби перед веснянками. Новітня косметика врешті таки побідила. Побідила вона довголітний панічний страх міліонів жінок перед змінами у барвнику нашкірия, які виступають під ділінням сонячних промінів, корисних і потрібних здоровлю, одлак спричинюють на шкірі повстання багато густих золотих плямок, зв. веснянками. По багатьох довголітних лябораторійних дослідах і науковій аналізі винайдено успішні і доцільні охоронні засоби. Завдяки цим засобам щезають всякі заслони, парасольки і парасолі, а щораз частіше стрічаємо як зимою так і літом гарні личка наших пань з рівномірно опаленою перою, чистою і гладкою, без сліду плямок чи веснянок. Серед уживаних тепер охоронних засобів на перше місце вибивається „Крем і мило Лешніцера", красний виріб в домої вирібні Аптикар Драпч і Ска в Бельську — які можна дістати у всіх аптиках і дрогеріях. Завдяки цим засобам охоронним, веснянки перестали вже бути журбою гарних пань.

З кіна.

Кіно „Касіно": „Ніч в опері" й „Руки завинили".

Вперше бачимо у Львові у фільмі „Ніч в опері" чотирьох братів Маркс, які в Америці належать тепер до найпопулярніших комиків. Та ледви чи їхній гумор подобатиметься в Европі — згадана фільма про це не свідчить, дарма, що в ній є й справді веселі ситуації. Кульмінаційна сцена фільми — підчас оперової вистави „Трубадура" — зроблена дотепно й викликує на салі бурі сміху.

„Руки завинили" — з Кей Френсіс, Ляйонель Беррімором і Мейдж Івенс у головних ролях — це сензаційна історія з психольогічно-правними проблемами: чи є оправдане вбивство людини, хоча вона й безхарактерна, маловартісна й навіть шкідлива та: чи може вбивник уникнути відкриття злочину й кари, навіть тоді, коли ним є — як у цій власне фільмі — прокуратор, який знаменито орієнтується в усіх заковиках можливого слідства та не менш знаменито зуміє затерти всі сліди злочину. Фільма цікава й повна напруження.

Спорт.

І. ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ У ЗБАРАЖІ

Дня 18. VII. ц. р. улаштував „Сокіл" у Збаражі І. плавацькі змагання на ріці Гнізні. До змагань ставуло 26 побр., 4 учасників та 4 посестри. Технічні вислідн:

50 м. довільним: 1) Сукар Мирослав 1,00 м. 2) Адамович Степан 1,18 м. 3) Крушинський Ярослав 1,25 м.

100 м. довільним: 1) Сукар Мирослав 2,27. 2) Адамович Степан 2,40. 3) Крушинський Ярослав 2,50.

50 м. довільним посестри: 1) Грегоринська М. 2,12.

Плавацькі змагання відбулися з великим зацікавленням, хоч були важкі з причини малого стану води на ріці та через водорости. **В. Т.**

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Adw. Dr. I. Holder: **RZĄDOWY PROJEKT USTAWY** o nadzorze nad działalnością ubezpieczeniową. Stanisławów, 1937. Ст. 38, ф. 8°.

Izydor Hölzel: **MOJA WALKA O POKÓJ ŚWIATOWY, POROZUMIENIE NARODÓW I SPRAWIEDLIWOŚĆ SPOŁECZNĄ.** Lwów, 1937. Ст. 38, ф. 8°.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ВОРОХТА:

24. VII. Під куратєлею.

25. VII. Ніч під Івана Купала.

З Ворохти їде театр до Жаб'я, Косова і Куг.

Великий Театр:

Субота, 24. VII. Виступ „Варшавського Цирулика" — Ревія „Фронтом до радости".

Неділя, 25. VII. Виступ „Варшавського Цирулика" — Ревія „Фронтом до радости".

КІНА.

АПОЛЬО: „Тітка Карла".

АТЛЯНТІК: „Справа Аштон" („Забуте обличча").

ВАНДА: „Не відходи від мене", „Виправа на Монго".

ГРАЖИНА: „Чоловіки до вибору", „Ванесса".

ЕВРОПА: „Двоє з товпи", „Любе дівча".

КАСІНО: „Ніч в опері", „Руки вампіра".

КОПЕРНИК: „Мельодія закоханих сердець".

МАРУСЕНЬКА: нечинне.

МЕТРО: „Дай мені твоє серце", „Чоловік, що розбив банк у Монте Карльо".

МІРАЖ: „Армія Еви".

МУЗА: „Детектив Олеш Ґарфільд", „Королівство за поцілуй".

ПАЛЯС: „Малий чародій".

ПАКС: нечинний.

ПАН: нечинне.

РАЙ: „Болек і Льолек" з Димшою.

СВІТ: „Капітан Блюд" і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Шампанський вальс" і ревія Рефреса.

ТОН: „Вожд червоношкірих".

УТІХА: „Бавіті" і ревія.

ХИМЕРА: „Конфетті".

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5).

„Бельгія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 24. липня 1937.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 22.30, 23.00, 24.00 Танк. музика; БІЛГОРОД 18.00 Орх., 19.50, 20.00 Оперетокові арії; БУДАПЕШТ 17.30 Циган. музика, 22.04 Джез. музика, 23.00 Циган. музика; ВІДЕНЬ 13.10 Симфон. музика, 15.15 Форт. квартет Бетовена, 18.00 Концерт орх., 20.30, 21.00 Симф. концерт, 22.40 Симфонія Малера; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.10 Розр. музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Вечір муз. казок, 23.30, 24.00 Танк. музика; МІНХЕН 14.30 Розр. музика, 15.20 Пісні, 16.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00 „Льоенгрін" оп. Вагнера, 22.20, 23.00 Танк. музика; ПРАГА 19.15 Вес. пісоньки, 19.35, 20.00 „Словацька княжна" оп. Пєсачка, 21.25 Муз. розр. програма; РАДІО ПАРІ 17.00 Скрип. речіталь, 23.00 24.00 Танк. музика; РИМ 19.40, 20.40 Розр. музика, 21.00 „Ільмаріто скапольо" — муз. ком. Сіорапія, 21.40, 22.45, 23.30, 24.00 Танк. музика.

Неділя, 25. липня 1937.

БЕРЛІН 14.00 Уверт. з плит, 15.00 Концерт з плит, 18.00 Розр. музика, 19.20 Концерт солістів, 20.00, 21.00 Веч. концерт; БІЛГОРОД 18.10 Концерт орх., 22.20 Розр. музика, 22.50, 23.00 Танк. музика; БУДАПЕШТ 15.50 Робітн. хор, 17.00 Форт. речіталь, 18.05 Мадяр. народні пісні з циган. орх., 19.45, 20.00 Сальон. музика, 23.00 Концерт орх.; ВІДЕНЬ 15.40 Орх. мандолін, 19.40, 20.00 Концерт орх., 20.35, 21.00 Фестівоаль із Зальцбурґа, 21.45, 22.30, 23.00 Веч. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.30 Балет. музика, 18.00, 19.00 Гарні мельодії, 20.00, 21.00 „Цар і тесля" оп. Льорцінґа, 22.30 23.00, 24.00 Танк. музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15, 18.00 Розр. мельодії, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Концерт орх., 23.30 Танк. музика; МІНХЕН 18.00. 19.00 Вес. муз. вандиція, 20.00, 21.00 Давня пісня — вязан., 22.30, 23.00 Танк. музика; ПРАГА 19.05 Концерт орх., 22.35, 23.00 Джез. музика; РАДІО ПАРІ 15.00, 15.45 Пісні, 15.15, 18.00 Концерт орх., 20.15 Спів. речіталь, 23.00, 24.00 Танк. музика; РИМ 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Циганерія" — оп. Пуччінія, 23.30 Танк. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 24. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з плит, 7.00 Ран. днев., 7.10 Музика з плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. днев., 12.15 Господ. гутір., 12.25 Орх. з Вильна, 14.00 Конц. бажань, 14.53 Наша прогр., 15.00 Концерт бажань, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Театр уяви: „Королевич і прошак", 16.30 Поль. нар. капеля з Наленчова, 17.50 „Тайни озер" — гутірка, 18.00 Суспіль. гутір., 1.05 Берл. опер. орх. в пл., 18.25 Актуаль. гутір., 18.40 Завтр. прогр., 18.45 Льв. спорт. вістки, 18.50 Актуаль. гутір., 19.00 Орх. 19.40 Актуаль. гутір., 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Авдиц. для закордонних поляків, 20.45 Вечірн. днев., 20.55 Огляд хлібор. преси, 21.05 Лег. і танк. музика, в перерві 21.45 Огляд видавн., 22.50 Ост. віст. вечір. днев., огляд преси і метеор. комун., 23.00 Танк. муз. з пл., в перерві 23.10 „Ворожби й виназоди, 24.00 Орх. Середиського.

Неділя, 25. липня 1937.

8.00 Сигнал часу і пісня, 8.03 Ран. днєвник, 8.15 Авдиція для села, 9.00 Трансмісія із свят. обозу в Сераковi, 11.00 Розр. музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симфон. орх. з Вильна, 13.00 „З життя поль. театру в Києві", 13.10 Розр. концерт, 14.40 Фрагм. повісти В. Лозінського „Перші Галичани", 15.00 Авдиція для села, 16.00 „Танці" — солісти з форт., 16.30 Плити, 17.00 Театр уяви: „Концерт" ком. А. Фредра, 17.30 Репортаж з життя, 18.00 Розр. концерт для дітей і молоді, в перерві 18.55 „Харбін" фейл., 20.00 Концерт солістів, між ін. бас А. Полішук, М. Байлова, 20.35 Льв. спорт. вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Вечірн. днєвник, 21.00 Спорт. вістки, 21.41 Збірні спорт. вістки, 22.00 Скрипк. речіт. з форт., 22.30 Пісні Шумана з форт., 22.50 Ост. вістки веч. днев., огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Танк. музика з пл., 24.00 Орх. Т. Середиського.

Радіокутик.

ПЕРШЕ С. О. С.

Сміливо можна ствердити, що люди моря раніш від всіх інших зрозуміли, чим є радіо. Майже в самих початках досвідів Марконія, в періоді примітивних висильних апаратів (як і приймачів), — відразу уставлювано їх на кораблях. І от 28. квітня 1899 року радіо перший раз урятувало залогу корабля.

І цей день потерпіли аварію два англійські пароплави. На радіовий сигнал прибула поміч, яка врятувала людей.

У десять літ пізніше всі першорядні кораблі мали вже висильно-приймальні радіостанції. Уживано радія для порозуміння з кораблями, з берегом, навіть для слухання музики, бож вигтеги всіх Вайфа мали засяг коло 300 миль. Одначе передовсім уживали радія у хвилинах небезпеки.

На одній з перших радіотехнічних конференцій, що відбулася в Берліні 1903 р. вибрано сигнал небезпеки. Це були початкові літери англійського речення: — прибудь швидко, небезпека.

Цей вибір не був одначе надто щасливий. Правда, зміст слів відповідав зовсім меті, але надавання їх тривало надто довго, тому що в азбуці Морзе ці букви складаються з більшої кількости довгих рисок. Цей сигнал мав також ще іншу хибу, а саме: від довшого часу дві перші букви сигналу означали гасло: — припиніть надавання, слухайте. В радіовій кореспонденції це був знак виклику, який одначе не означав ще небезпеки, але тільки початок розмови. Додання третьої букви (Д) правда змінювало відразу зміст сигналу, але при цих умовинах легко було помилитися.

Отже на черговій берлінській конференції Німеччина запропонувала зміну сигналу на С. О. С., себто букви, яких надача тривала менше часу і які є першими буквами слів (англійських): — ратуйте наші душі, або — рятуйте наш корабель.

Одначе цієї зміни не прийняли всі держави і дотеперішній сигнал ще був чинний.

С. О. С. мала утривалити шойно одна з найбільших морських трагедій XX. століття.

14. квітня 1912 року великий трансокеанічний пароплав „Тітанік" наїхав на ледову гору. Було це в год. 10. веч. В кілька хвилин після зудару капітан пароплаву См-т дав наказ викликати поміч через радіо. Радіотелеграфіст Філіпс почав надавати старий сигнал, подаючи подробиці щодо положення пароплава. Одначе не було вїякої відповіди. До кабіни вже почала вдиратися вода. У цей момент молодий телеграфіст Брайд крикнув: — Може нас не розуміють? Надавай С. О. С. — це новий сигнал, більш виразний. Це остання надія ратунку.

Тепер сигнал почули. Багато кораблів відповідало, що вони поспішають на поміч повною парою.

На жаль було вже запізно. Їх відповіді були лише останньою потіхою, доказом сповненого обовязку.

Оба телеграфісти трималися на становищі до останньої хвилини. Філіпс потонув, а Брайда виловили в морі.

„Тітанік" потонув чотири години після зудару з ледовою горою в год. 2.20 над ранком, проплинувши ще 34 милі.

Перший прибув на місце катастрофи пароплав „Карпатія", який надіслав першу радіограму. Цю радіограму перейняв пароплав „Олімпік", який з черги переслав її до радіостації в Кап Рас. Вона звучала: — 1517 осіб загинуло, 706 урятовано.

Наколиб не радіо, не вдалосяб урятувати ні одної людини. Отже зміст ратункового сигналу С. О. С. не є зовсім припадковий.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

БІРЖА.

Гроші.

Львів, дня 24. липня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·28, 88·85, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.28·50—5.26·00. Фльорени гол. 293·22—291·5?. Франки фр. 19·68—19·43, Франки швайцарські 121·70—120·90, Фунти англ. 26·41—26·25, Гульдени данц. 100·2?—99·80, Корони ч. 18·50—17·50, Кор. дан. 117·99—117·15, Кор. норв. 132·75—132·94, Корони шв. 136·23—135·25, Ліри італ. 23·70—22·30, Марки фінлянд. 11·70—11·20, Марки нім. 142·00 — 139·00, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·27—26·00, Марки нім. срібні 150, 147.

Акції.

Банк Польський 102·00. Цукор варш 31·00, Ліпьпоп 47·25, Стараховиці 30·50 Островець 26·50, Габербуш 37·50.

Тенденція сильніша.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 55·00. 55·25, 3 прц інвест. 1 ем. 66·25, серія ненотована 2 ем. 65·50, серія 61·50, 5 прц. конв. 59·50 4 проц. поз. зел. 58·75, прем. дол. 38·00 38·50, 4 проц. консол. 55·50, 56·00, 55·25 55·50, два ост. дрібні.

Збіжжя.

Пшениця одностайна черв.	24·75—25·00
Пшениця збірна червона	23·75—24·00
Пшениця одностайна біла	24·50—25·00
Пшениця збірна біла	23·75—24·00
Жито шт. І.	21·00—21·25
Жито шт. II.	20·50—20·75
Ячмінь паст.	18·00—18·25
Гречка на ярмо	25·00—25·50
Ріпак озим.	47·50—48·00
Каша гречана	42·00—44·00
Мука пшен. разова до 0·95 %	27·25—27·50
Висівки житні	13·75—14·00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ",

Львів, 24. липня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·80 зол.
молоко . . . . 15—16 сот.
яйця . . . . . 3·20—3·30 зол

Тенденція сильна на всі артикули.

МЕШКАННЯ

МЕШКАННЯ дво- і однокімнатні з кухнею і повним комфортом від серпня при вул. Обертинській 30 до винайму. Відомість також або телефон 250-23 год. 4—7. 2—?

ПАНСІОНИ

УПРАВА ОСЕЛІ БАТЬКІВСЬКОГО КРУЖКА ФІЛІЇ ДЕРЖ. ГІМНАЗІЇ 572 повідомляє Родичів, що в серпні є вільні місця для учнів на Оселі в Ямнім за оплатою 45 зол. через місяць. 1336

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ДО ЛУЦЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ потрібний учитель німецької мови. Бажана особа з повними кваліфікаціями. Адреса Гімназії: Луцьк, вул. Площева 20. — Дирекція. 1324 2—3

ПОТРІБНА ЖІНКА інтелігентна, самітна для священника на селі в ролі господині. Зголошення слати до Адмін. „Діла" „Для священника". 1331

РІЖНІ

ПЕЧАТКИ кавчукові та металеві для урохіяльних урядів, читалень, кооператив та ін. виконує найдешевше Макс Глязерман, Львів, Сикстуська 19, телефон 215-03. 800 13-15

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС.

Виділ Товариства „Бурса ім. св. О. Николая в Перемишлі" оголошує конкурс на принятя учеників середніх і вселюдних шкіл до бурси або „Гімназійного Інституту" на шк. рік 1937-38. Місячна оплата 45 зол., платна з гори. На початку шкільного року платиться на інвентар 15 зол. платних при вступі. Залягаючі з оплатою не будуть приняті. Подання з долученою карткою на відповідь вносити до 1. серпня ц. р. до Управи „Укр. Гімназійного Інституту в Перемишлі", вул. Баштова ч. 34.

1318 Виділ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . . . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . . . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.